

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos pelitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra . . . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra . . . 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Visszapillantás.

Egy évvel gazdagabb lett a történelem, idősebb az emberiség. Egy év: 1895, a történelemé lett. Reánk, magyarokra nevezetes év volt, lezárta az első évezredet.

A történetíró hivatása megírni ennek az ezredévnek dicsőségteljes történetét, hogy okuljon ebből a nemzet. *Historia magistra vitae.* A történelem az élet mestere.

Az újságíró a napi események kötik le. De most, e nevezetes esztendő végén, nekünk is összegeznünk kell a történeteket, hogy azokból irányítást merítsünk a jövőre.

Kormányválsággal kezdődött az év. A korona törekvése, egyesíteni a kiegyezés alapján álló pártokat, a kormánypárt rigid magatartásán hajótörést szenvedett. Egyedül akartak osztozkodni a húsos fazekakon. Így jutott az ország a szerencsétlen Bánffy kormányhoz.

Az új kormány zászlajára az egyházpolitikai küzdelem befejezését, a decemberi törvények végrehajtását és a békéltetést írta. Az egyházpolitikai küzdelem — *egyelőre* — befejezést nyert, október 1-je nyakunkra hozta a végrehajtást is, de a békétől távolabb vagyunk, mint bármikor. A pacifikáló kormány eszközei: erőszak, fortély, jogfosztás, alkotmányserzés, nemzeti ideáljaink kigunyolása és vitális közgazdasági érdekeink elhanyagolása. Ilyen eszközök nem békére, hanem „szolgaságra vagy forradalomra” vezetnek az országot.

Nyomban a kormány után megalakult a *néppárt*, ez évnek legnagyobb politikai eseménye. A képviselőházban még csak két embere van, de már is a választókét ezreit egyesíti táborában. Az időszaki választásoknál egyedül vette fel a harcot a kormánypárt ellen; négy helyen százakra menő többségre tett szert, bár mandátumhoz így sem juthatott; a meggyebizottsági választásoknál azonban — minden

erőszak és fortély daczára — igen szép győzelmeket aratott. Ma már hivatalos közlönye is van: az „Alkotmány.”

A tavasz nagy politikai eseménye az *Agliardi-hajsza* volt. A pápa követe meglátogatta a hercegprímást és a mi biborok-püspökünket. Maga a miniszterelnök is hívta őt országunkba. Esztergomban, Budapesten és Nagyváradon megnézett néhány kath. intézetet, iskolát és zárdát. Politikai nyilatkozatot sehol sem tett. De mert nem segített a kormánynak elnyomni az alig megszületett néppártot: „a beavatkozás látszatának látszata miatt” megindult ellene a gyalázatos hajsza. Áldozat ugyan nem ő lett, hanem a külügyminiszter; — de nagy folt esett a magyar név becsületén a vendégjog megsértése miatt és nagy szégyen érte a művelt külföld előtt az országot, melynek miniszterelnökét oly csúfosan pellengére állították. Maguk a kormánypárt oszlopos emberei is úgy beszéltek e dologról, mint egy nagyon közönséges stikliről.

A nyár meghozta a juliusi pátenseket, az anyakönyvvezetők kinevezését és a *választási lajstromok* meghamisítását. Ez utóbbit oly lelketlenül üzte a kormány, hogy a belügyminiszter nem átalotta az ország színe előtt bevallani, hogy a választók száma 10,000-rel fogyott. Másutt mindenütt arra törekednek a kormányférfiak, hogy kiterjesszék a választói jogosultságot, — nálunk az alkotmánynak és jognak hivatott örei fosztják meg az embereket alkotmányadta, keservesen szerzett jogaiktól.

Mit szólunk magukról a *választásokról*? A kancsukához szokott muszkáknak cenzúra alatt lévő újságjai is szörnyűködve irnak arról az embertelenségről, kegyetlenségről és barbárságról, amit a kormány Nyitrán és Stomfán elkövetett az ugynevezett „alkotmányos” választásoknál. A sajtó és a képviselőház elég bőven tárgyalt e dolgot, nem sokára ismét kell majd foglalkoznunk vele Latkóczy mandátuma kapcsán, — hagyjuk

most, ugyanis csak undort és megvetést kelthetne bennünk.

Október elsején életbe lépett a polgári házasság és az anyakönyvvezetés. A végrehajtás megmutatta, mekkora falacia volt a közvéleményre való hivatkozás. Aki csak tehette iparkodott megelőzni az »új rend«-et: Szeptemberben a papok nem győzték az esketést. Az életbe léptetés mindenütt az országban — a nagyobb városokat kivéve — méltó elkeseredést szült. Nem csuda. A mellett, hogy sérti a hitet, irtóztató terhet, elviselhetetlen nyögőt ró a nép vállára és ezer zaklatásnak teszi ki azt. Ha a magyar papság oly lelketlen lenne, aminőnek őt a liberálisok festik, hogy t. i. izgatná a népet — — rég kitört volna a belháború.

Az ismételt és nagymértékben alkalmazott *pairschub* megfosztotta a főrendiházat politikai súlyától. Feltétlenül rendelkezik immár a kormány a törvényhozás másik házával is. A főrendiházi ellenzék nem csökkent, kitartott az utolsóig, de a *pair-schub* folytán kisebbségre olvadt. Így aztán nem csuda, hogy keresztülment — négy tárgyalás után, elnöki szavazattal — a *recepció* is, a *felekezeti-nélküliség* is. Keresztény jellegétől megfosztva indul országunk az új ezredévnek.

A liberális rendszer nem elégedett meg azzal, hogy elrabolta a népek hitét és megfosztotta őt alkotmányadta jogától, hanem mindezen felül még *gazdasági válságba* sodorta a nemzetet. A mezőgazdaság bajainak orvoslására mit sem tesz, a gazda-kongressussal és annak határozataival nem törődik, a kiegyezési tárgyalásoknál az ország jogait, érdekeit elhanyagolja — — — de annal örültebben tolja a merkantilizmus szekerét és végre nyakunkra hozta a *deficitet*. Huszonhárom millió az első három negyedév deficitje. A jövő évi költségvetés pedig már is deficitet tüntet fel.

Amilyen a kezdete olyan a vége is ennek a minden tekintetben szomorú esz-

tendőnek. Avval kezdődött, hogy a politikai pártok fúzióról, békekötésről alkudoztak. Meghiúsult a kormánypárt kapcsoltságán és rideg konzervativizmusán. Apponyi Albert gróf néhány nap előtt ismét békeajánlatot tett. Nem kívánt egyebet, mint a jog és törvény, az emberi és a polgári szabadság tiszteletét. Visszautasították megint, sőt a tetejébe megtették kazaárulónak.

Tehát társadalmi-, felekezeti- és osztályháborúval, gazdasági válsággal és deficiáttal indulunk a második ezredévnek. Sőtét jövőnek nézhetünk elébe.

Csak egy van, ami némi halvány reményt nyújt a jövőre és ez: a keresztény szellem ébredése, melynek a letűnt esztendőben nem csekély jelét láttuk. A magyarok Istene erősítse ezt a szellemet, — akkor megálljuk helyünket a második évezredben is. Magyarország csak akkor állhat fenn az új ezredévben, ha vissza tér az alapra, melyet az első ezredév végén hűtlenül elhagyott. Különben elmerül a népek óceánjában.

A letűnt esztendőből nem válunk meg nehéz szívvel.

A jövőbe aggodalommal, de mégis reménnyel tekintünk. Reménylve, bizva, hogy a magyarok Istene nem hagyja el nemzetünket.

Dr. Szalárdi Gyula.

Parlamentari Olygarchia és Gazdasági Feudalizmus

ez imen külön füzetben megjelent Asbóth János közelebről tartott képviselőházi nagy beszéde. Ára 10 kr. Száz példány 5 frt. Kapható a »Patria« irodalmi intézetben Budapest, Köztelek. Ajánljuk elvbarátaink figyelmébe.

A „TISZANTUL“ TARCZAJA.

Fenyőillat.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —
Irtá: Bárcziházi Bárczy Margit.

A délutánt még Dobsinán töltötték, de estére kelve ismét a Jousz parki vendéglőben találjuk őket. Egymásután érkeznek a fáradt turisták, de mind ragyogó jókedvben. Csak Judithon látszik némi szomorúság amint vizsgálódva tekint végig a vendégek során — ő nincs itt!

A csorbaitó felé vezető országuton könnyű kis koci halad.

Judith szemben üla kis ülésen s úgy látszik, egészen elmerült a táj szemlélésében. Mintha magába akarná szívni a táj üde szépségét, gyógyító balzsamát, melytől egészséget, életet remél ő is, mint annyi sok más ember. Igen élni akar, hogy élvezhesse azon édes busz érzést, mely szívét betölti s melyről magának számot adni nem tud, nem akar. Csak azt tudja, hogy ő innen nem vágyik el soha. —

Bár örökké láthatná a nefelejtés réteket, a vidám patakokat, melyek szélén mint elszórt csillagok fehérlenek a szerény margueriteok. Bár nincs illatuk s nem hajtják le fejüket, mint az ibolyák, mégis felér minden illattal, azon öntudatlan szerénység, mely lényükön elmölvölve, oly bájossá teszi őket. Hegy és völgy, a merre csak a szem lát.

De minő hegyek, minő völgyek! A fenyvesek sötétes fénylő tömege méltóságosan áll előt-

A képviselőház igazságügyi bizottsága.

A képviselőház igazságügyi bizottsága pénteken, január 3-án délután öt órakor ülést tart, a melyen folytatni fogja a *bűnvádi eljárásról* szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. A bizottság még az ünnepi szünet előtt abban állapodott meg, hogy január 3-ától kezdve 9-éig vagyis a háznak újra egybeüléseig *naponként* ülésezni fog, hogy lehetőleg minél előbb elkészüljön a szóban forgó törvényjavaslat tárgyalásával.

Tisztujítás Biharországban.

— (Saját tudósítónktól.) —

Nagyvárad, 1895. decz. 30.

•A szabadság csak annak való, kinek kebelében él annak szelleme.«

Fellobogózták a megyeházát, a hajduk parádéba öltöztek, a nagyteremben 300 ember össze jött és lepergették a restaurációt. Nem merjük mondani, hogy az utolsó restaurációt, mert hat esztendő alatt sok történhetik; most ugyan igaz, nagyon fujdogál az államosítás szele. De hát nem is csoda. Olyan volt most a megyei választás, hogy közte és a kinevezések között egy lépés sincs egészen.

Büszkén mondjuk hogy az oligarchák uralma már tört, hogy a klikkek és családi konnaxiok a régi rendi alkotmány-nal együtt elvesztek, ethikai tekintetek vezetnek mindenütt, nyitva a sorompó a tehetség, szorgalom és a becsület előtt. De ha figyelmesen körültekintünk, szomoruan látjuk, hogy nem úgy van az ám, és aggódó szívvel kérdezzük, hogy lesz-e ugy a jövőben?

Az a »modern« intézmény bajosan nyújt erre garanciát! Más, egészen más oldalról van itt reformra szükség. De hagyjuk most ezt, beszéljünk a választás lefolyásáról.

Délelőtt 9 órakor nyitotta meg dr. Beöthy László főispán a vármegye törvényhatósági bizottságának tisztujító közgyűlését.

A nagyszámban egybegyűlt tagok névsorát sablon kedvéért adjuk.

Jelenvoltak:

Alajos Károly, dr. Andrássy Ernő, Arva Mihály, Balázsházy Bertalan, dr. Balogh Elek, Balogh Lajos, ifj. Balogh László, Balogh Boldizsár, Balogh Kálmán, Balogh Tihamér, Baranyi Menyhért, Baranovits Ferenc, Beöthy Atilla, Bereczky Máté, Berger Gyula, Benitz István, Biczó János, Blayer Manó, Blayer Jenő, Boda Kálmán, Baros János, Bokor Gyula, Bokor Sándor, Böszörményi Lajos, Bugler Vilmos, Bokor Imre, Baranyi Gábor, Beöthy Algernon, dr. Beöthy Pál, Beliczay Sándor, Bereczky Imre, Zsilintzky Béla, Bereczky Géza, Biró Bálint, Aondár Ferenc, Bogdán Andor, Bonyi Adorján, dr. Brán Felicián, Buttyán János, ifj. Bika János, id. Bika János, Bogos Lajos, Bar Aron, Bleier Adolf, Baranyi Zsigmond, Bibó Lambert, Bentsik Sándor, Bis Bálint, Czajlik György, Czeglédy Imre, Czibenszky Vazul, Csánány Ferenc, Csapó Ferenc, Csumpe Tivadar, Csánák Jenő, Csapó Dezső, Csorvássy István, Darvay Ferenc, Dienes Lajos, Döcsi Izrael, Dobozó Kálmán, Des Echerolles Kruspér Károly, E. Dányi István, Darabán Gerő, Dezséffy László, Dragán József, Dragán Sándor, Egán Lajos, Erdélyi Farkas, Erdélyi János, Ertsey Dezső, Ertsey Lajos, Ertsey Géza, Fáy Ádrás, Fandly József, dr. Fássy Lajos, Ferencs Ödön, Fekete Sándor, Feisler József, Feldm. Ignác, Ferdényi Kálmán, Fényes Balázs, Feischer Miksa, Fleischer Manó, Fleischer Jakab, Fleischer Vilmos, Fleischer Ignác, Füzeséry Kálmán, Farkas János, Farkas László, Filip Tódor, Filiman Gyula, Fonagy Imre, Fráter Kálmán, Géczy János, Gólya János, Goldis János, Gruner Simon, Grosz Zsigmond, Gáspár Dániel, dr. Gáran János, Geiringer Mátyás, Gugler Jakab, Hanzely István, Hanák Sándor, Horváth József, Hraniczky Károly, dr. Hoványi Ferenc, Hirsman Konrád, Hornyáczky Pál, Jánossy Ferenc, Jakab Mihály, Jakabffy Lipót, Jelencsik István, Jerzsák István, Juricskay Ákos, Juricskay Zoltán, Jernea László, Juricskay Vidor, Kató Ferenc, Kálmándy Mihály, dr. Kajdy József, Koresmáros János, Katona János, Kepes Nándor, Kepes Ignác, Keszthelyi Sándor, Kénéry Sándor, Kernáts János, Kertmeghy Sándor, Kékuss István, Király Viktor, Kiss Béla, Kiss Imre, B. Kiss András, Kiss Gyula, Király Károly, gróf Korniss Károly, Korom József, Kovács Béla, Kovács András, Kovács Gyula, Kovács János, Kovács József, dr. Kovács Jenő, Kovács József, Kornstein Emil, Kornstein Herman, Korda Andor, Kóhalmi Ferenc, Körner József, Középpessy Kálmán, Körfi Károly, Lahner Ignác, Lakos Alajos, La-

tünk, csak néhol válik ki egy-egy sudarab fenyő melyen ezer és ezer apró tű, mint megannyi imádkozó kezecke, mutat a meny felé. S a völgyek mélyét valjon kihinté be a tenger nyi nefelejtessel, ki adott erőt nekik, hogy nem törődve a patak zugó morajával bátran viruljanak a meredek kőszirtek legszélén?

A teremő lehellete lebeg a természet fölött.

Majd meredek uton haladtak, melyet egyrészt magas sziklafalak, festői rendtelenségben heverő kövek szegélyeztek, más részt mély szakadékok határoltak, vadregényes képet nyújtva a bennök heverő leomlott szikladarabokkal, s a vihar törte százados fenyőfakkal. Valami saját-szerű, ellenállhatatlan bűvös hatást gyakorol, a fenyves óriások s a szakadékok vonzó vad igézete.

11 óra volt, mikor megérkeztek a csorbaitóhoz, mely kristálytisztán fénylett, 1600 m. magasságban a tenger színe fölött, Isten alkotó kezeinek remekműve gyanánt. Átlátszó és mély, mint az igaz, határtalan, sirig tartó szerelem. A tó sima tükrén lassan evez egy magányos férfi.

Majd elereszti a lapátot s hosszan bámul a távolba, mintha legkisebb részéig élvezni akarná a táj megrészegítőn gyönyörű képét. Delet harangoznak.

A férfi magához tér merengéséből, pár evezőcsapás és csolnakja partot ér, mire ő partra ugorva, gyors léptekkel távozik. Egész viselkedése oly idegenszerű, minő csak különczöké és nagy művészeké szokott lenni.

Ez Judithnak is feltűnik, ki figyelemmel ki-

sérte. Hirtelen egy ötlete támadt, távesővét szeméhez emelvé, hogy jobban láthassa de a távozó alakját már a másik perczben reszkető ujjakkal teszi vissza tokjába, mert a távozóban felismerte álmának névtelen hőst. Söhajta követé a table d'hôte-hoz hívó csengőszavát. S a véletlen játéka volt e? midőn Judith a szemben lévő tükörbe pillantott, meglátta újra őt, aki a mögöttük lévő asztalnál ült, örökké komoly és kétségbeesett szabályos arczával.

Ebéd végeztével Judith szoroson mellette haladt el, midőn az étteremből távoztak. De az idegen annyira el volt merülve, hogy föl sem pillantott.

Ah, soha sem fog észre venni! gondolá Judith kétségbeesetten. Szeretett volna szép, nagyon szép lenni, hogy magára vonja, ha csak egy perczre is tekintetét.

Érzé, hogy elvesztette szívét egy idegen férfiert, kiről nem tudott semmit, csak azt, hogy őt szereti, nagyon szereti. Megijedt ezen felfedezésre, de már késő, szívének minden dobbanása, minden gondolata ismeretlen ideálja felé vonzotta. Szeretett volna futni, el elinnét, haza, Erdély bércei közé, de ott, ah ott nem láthatná őt. Nem, nem inkább maradni, ha százszoros kin volna is.

Bámulni fogja őt messziről, észrevétlenül, legalább csak egyszer szeretné hangját hallani s tudni, kihez vonzza szive. Talán az idegenek névkönyvéből megtudhatná — ?

Nem, nem, büszkesége legyőzte kíváncsiságát.

A hűs fenyvesek között barangolva, ismét visszanyerte önuralmát, nyugodtságát. Mig szü-

katos Ede, Lakatos Antal, Lázár István, Leszkay János, Lichtmann József, Lichtmann Menyhért, Léderer Manó, Lestyán Adorján, Lovassy Andor, Lovas Sándor, Lungu Gábor, Lukács Géza, Matolcsy Imre, Mann Gyula, Márky Albert, Márton István, Mátray István, Magyar Miklós, Markovits Kálmán, Markovits Antal, Markovits Károly, Mezey Ignác, Meskó Boldizsár, Mester Attila, dr. Mezey Gyula, Mezey József, Miliczky Jakab, Miliczky Gyula, Miskolczy Árpád, dr. Miskolczy Ferencz, Mihucz Péter, Moraveszku György, Moga Illés, Mózes Imre, Molnár József, K. Nagy Endre, Nagy Mihály, Nagy Károly, Nagy Márton, id. Nadányi Miklós, Nadányi Jenő, ifj. Nadányi Miklós, Nyisztor Alajos, Nagy Lajos, Nagy Ferencz, Olasz Gyula, Orosz Gyula, Osváth Lajos, Örley Kálmán, Örley Gyula, Paksy Albert, Papp József, Papp Pál, Péchy Károly, Polyák Károly Polgár József, gróf Pongrácz Vilmos, dr. Popovits György, Puskás Lajos, Poynár Miklós, Parumb Nyisztor, Popeszkó Mihály, Popeszkó László, Rezey Gusztáv, Rezey Szilvius, Racsek János, Rézman Márton, Rigó Ferencz, Román József, Roxinn György, Rigó Lajos, Rozman Izsák, Reidl Károly, Sárközy Lajos, Szilágyi Jenő, Schlauch Nándor, Dr. Sebes Lajos, Sebestyén Lajos, Schwartz Jakab, Schwartz Ferencz, Somossy Viktor, Sternthal Arthur, Steiner Armin, Sternthal Farkas, Stepán István, Schwartz J., Szatmáry Zs., Szabó J., Szabó János, Szuhaneck A., Szatmáry Mihály, Szántó Jakab, Szárbory Dezső, Szász Ágoston, Széles József, ifj. Szenes Péter, Szele György, Szlovik István, Széchenyi Jenő, Szikszay Lajos, Szentgyörgy Miklós, dr. Zsironkay Vilmos, Szőke József, Szunyogh Lőránd, Tar István, Tardy György, Telegdy József, Telegdy Lajos, Tisza István, ifj. Tisza Kálmán, Tóth György, Torma Lajos, Ujházy Antal, id. Varga Károly, Venter Jenő, Végső Gellért, Verner Kálmán, Végh József, Vidosits György, dr. Valner Ödön, Veitersütz János, Veiszlovits Emil, Veiszlovits Gyula, Vertheimstein Alfréd, Udvarhelyi Béla, Zakar István, Zajnay János, Zákány Lajos, Zigre Miklós.

Főispán melegen üdvözlő a szép számmal egybegyűlt törvényhatósági bizottság tagjait és átadja a szót az alispánnak, ki saját és tisztársai nevében megköszöni a megye közönségének bizalmát, mely egyedüli mód volt arra, hogy az elmúlt hat év mozgalmi, az új törvények következtében felzúgott közélet, minden nagyobb esemény nélkül illeszkedett a rendes mederbe.

leit várta, kik nem bírták oly gyorsan követni, egy elrejtett kis padot vőn észre, három magas fenyő árnyékában, mintha csak ábrándozásra lenne odatéve, oly hívón intett — s Judith fáradtan pihent le rája.

Ily helyen egy kis merengés megbocsátható, alig van itt nyoma az emberi kéznek, munkának. —

A természet mesterkéletlen egyszerűsége, a háborítatlan magány megigéző hatással van kedélyünkre. Az ember egészen elszigetelve érzi magát, mintegy ki van szakasztva a mindennapi élet zajából és Shakespeare szavaival:

»Az élet itt piaci zajtól menten

A fában nyelvet, könyvet a patakban,

A kőben szót s mindenben jót talál.»

A természet csodaszép szépsége, ezernyi bája a beteg kedélyt is fölvidítja gondjainkat feledni kezdjük, kibékülünk a sorssal, a búszármányakat kap, az élet újra rózsaszínben ragyog noha nem is leszünk oly optimisták, mint Fourier a szocialista ki azt hitte, hogy a jólét és bőség miatt az emberek egykor 144 évesek, 8 láb magasak és négy mázsa súlyuk lesznek, s a tenger narancslévé válik.

De térjünk vissza Judithhoz, kit a fenyők alatt a padon pihenve hagytunk el, de aki ez időszert már ismét uton van a Husz park felé, magával vive egy sikerült kirándulási nap derűjét és szívének egész boldogtalanságát.

Másnap Judith heves főfájásra ébredt; nem is kívánczolt többé sehova, csak haza, haza!

Ha ismét kis szobájában imádkozhatik a

Hivatalának jelvényét, a megye pecsétjét átadja a főispánnak.

Dr. Beöthy László ezután az esetleges választások esetére, kijelöli a szavazások helyét és kinevezi a szavazat szedő bizottságot.

A-tól Gy-ig szavaznak a kisteremben. Szavazatszedő bizottság elnöke: *Ertsey* Géza, tagok: Böhm Ferencz, Géczy Lajos, jegyző Fráter András.

H-tól P-ig szavaznak a főszámvévi teremben. Elnök: Nagy Lajos, tagok: Hegyesi Márton, Lestyán Adorján, jegyző: Keszthelyi Zoltán.

O-tól bezárólag szavaznak a nagyteremben. Elnök: Radnay Farkas, tagok: Szikszay Lajos, Zigre Miklós, jegyző: Verner Károly.

Nagy Lajos elnök, Böhm Fer. és Hegyesi M., szavazatszedő bizottsági tagok jelen nem lévén, helyettük Markovits Antal, Balogh Lajos és Kovács Béla t. bizottsági tagokat kéri fel a főispán.

Egyhangulag megválasztottak:

Alispáni állásra; *Szunyogh* Péter.

Főjegyzői állásra: *Mapp* Iános.

Főügyészi állásra: *Tóth* Dezső,

Mindhárman megválasztásuk után azonnal letették a hivatalos esküt. A főispán, illetőleg a kijelölt választmány előterjesztésére egyhangulag megválasztottak még:

Árvaszéki elnöki állásra: *Ferdényi* Kálmán.

Főpénztárnoki állásra: *Cziffra* Gerő.

I-ső aljegyzői állásra: *Lovassy* Andor.

Első II-ik osztályú aljegyzői állásra: *Baranyi* András.

Második II-od osztályú aljegyzői állásra: *Keszthelyi* Zoltán.

Első III-ad oszt. aljegyzői állásra: *Fráter* András.

Második III-ad oszt. aljegyzői állásra: *Balogh* Elemér.

I-ső alügyészi állásra: *Király* Viktor.

II-ik alügyészi állásra: dr. *Wallner* Ödön.

Árvaszéki hely. elnöki állásra: *Hranitzky* Károly.

Árvaszéki tan. elnöki állásra: *Fráter* Kálmán.

I-ső oszt. árvaszéki ülnöki állásra: *Jerzsák* István.

I-ső oszt. árvaszéki ülnöki állásra: dr. *Fényes* Aurél.

I-ső oszt. árvaszéki ülnöki állásra: *Udvarhelyi* Béla.

I-ső oszt. árvaszéki ülnöki állásra: *Puskás* Lajos.

II-od oszt. árvaszéki ülnöki állásra: dr. *Jerzsdák* Ignác.

II-od oszt. árvaszéki ülnöki állásra: *Nagy* Lajos.

II-od oszt. árvaszéki ülnöki állásra: *Tóth* Albert.

Alpénztárnoki állásra: *Mózes* Imre.

Gyámpénztárnoki állásra: *Füredy* László.

Főszolgabírói állásokra egyhangulag megválasztottak:

Ertsey Dezső — Mező-Keresztes.

Bölönyi György — B.-Ujfalú.

Beliczay Sándor — Belényes.

Morvay Tihamér — Margitta.

Fráter Barnabás — Derecske.

Kovácsnay Marcell — Székelyhid.

Nagy Márton — Nagy-Szalonta.

Dr. *Miskolczy* Ferencz — Élesd.

Éder Géza — Beél.

Weilerschütz János — Szalárd.

Nyisztor Alajos — M.-Cséke.

Kékus István — Tenke.

Dobozy Kálmán — Ér-Mihályfalva.

Dr. *Beöthy* Pál — Cséffa.

Szótöbbséggel választott főszolgabírók:

A központi járásra következőket jelölte a választmány: *Kiss Elek* főszolgabíró, *Bérczy Imre* és *Szöllőssy Ferencz* tb. szolgabírók.

Kiss Elek kapott **21** szavazatot, *Szöllőssy Ferencz* **133**-at, *Bérczy Imre* **147**.

A központi járás szolgabírájává tehát **14** szótöbbséggel *Bérczy Ferencz* tb. szolgabírót választották.

A b-tordai főszolgabírói állásra jelöltettek: *Vattay Géza* főszolgabíró, *Jezericzky Dénes* és *Szathmáry Király* Andor szolgabírók.

*Vattay Géza*ra szavaztak **64**-en, *Jezericzky Dénes*re **25**-en, *Szathmáry Király* Andorra **201**.

A b-tordai főszolgabírói állásra tehát **176** szótöbbséggel *Szathmáry Király* Andort választották.

A vaskohi főszolgabírói állásra jelölték: dr. *Bakacs Béla*, *Balogh János* szolgabírókat és *Rednik Gábor* h. szolgabírót.

Dr. *Bakacs Béla* **3**, *Balogh János* **111**, *Rednik Gábor* **198** szavazatot kapott.

sz. Szűz szobra előtt talán enyhülést és feledést találhat, gondolá. Szülei nem akartak vele ellenkezni s így már másnapra lőn az indulás napja kitűzve. Hogy az időt mégis eltöltésük a Kárpát egyesület Poprádon levő muzeumát tekintették meg, de a műkincsek s a felhalmozott ritkaságok látása sem volt képes őt fájdalmas gondolataiból kiragadni. A régi apathikus hangulat rohamosan támadta meg már-már gyógyuló idegeit s minden iránt érzeketlen lett.

Nem is gondolt már egyébre, mint otthonára, melyet már másfél nap mulva ismét fog láthatni. Miért is nem maradt otthon, most legalább nem volna oly szerencsétlen!

Ilyen és hasonló gondolatok gyötörték este is, midőn vacsora után szülei velé kissé átmentek a közeli cursalonba, hol atyja a napilapok olvasásába merült, míg ő zongorához ülve még egyszer elakarta játszani kedves magyar nótáit, hogy a bucsút megkönyvitse ezzel szívének. Egy-egy szálló sóhaj volt minden dala, melybe szíve zokogása vegyült.

Nem magának játszott már, de ő neki, kit az ajtónyíláson át a szomszéd teremben pillantott meg.

Most vagy soha, gondolá magában s még kérőbben még lágyabban hangzott a zene, különösen, mikor elővette a kis talált dalt, melyet ihlettel, remegő szívvél játszott, míg kezei kimerülten lehanyatlottak s ő maga fáradtan dőlt hátra; midőn ismét felpillantott, nem vált öröm járta át szívét, mert ismeretlenje az ajtóban állva, fénylő szemekkel hallgató játékát s most — lehetséges-e?

Illedelmesen köszönve meghajtá magát előttük.

— Nevem Magyarfi Helmund Erik s bocsánatjunktól esedezem ezen gyors bemutatkozásért, de a kisasszony s itt Judithra tekintett, annyira meglepett játékával, hogy azonnal felismertem benne a feltűnő tehetséget, de meg midőn saját legújabb szerzeményem, melyet már elveszettnek hittem, oly tökéletes felfogással hangzott fel, nem állhattam meg, hogy ide ne siessék, mely elhamarkodott viselkedésért még egyszer elnézésüket kérem.

Az öregek eleinte annyira meg voltak lepette, hogy alig tudtak szólani, de midőn a fiatal ember zavart, bocsánatkérő képét látták, siettek vele szívélyesen kezét fogni s biztosították, hogy nem haraguszunk rá, de hizeleg nekik, hogy egy oly híres művész, leányuk szerény tehetségét figyelemre méltatja.

Magyarfi persze sietett a művész szót elhárítani magától s Judith kérelmére el is játszott hamarjában egy pár részletet saját darabjaiból.

— Mily kár, hogy holnap már nem leszünk itt, mondá Judith.

— Hogyan? Nagysádek, csak nem akarnak elutazni.

S oly szépen kérlelé őket, maradnának még legalább a lomniczi versenyekig, hogy az öregek, látva Judith kérő tekintetét, csakhamar megígérték, hogy még pár napig maradni fognak.

Midőn 11 órakor eltávoztak, Judith boldogan csevegve haladt szülei közt szállójuk felé. Csak most, midőn közről látta s csodálhatta

A vaskohi fősolgabírói állásra tehát 87 szótöbbséggel Rednik Gábor h. solgabírói választották.

Egyhangulag solgabírákká választattak:

Ertsey Lajos, Bige György, Juricskay Ákos, Szentiványi László, Ertsey Kálmán, Verner Kálmán, Horváth Endre, Kelemen József, Beöty Dávid, Markovits Károly, Fónagy Endre, Bakacs Béla, Szölössy Ferencz, Jezerniczky Dénes, Balogh János, Csanády Jenő, Dávidházy János, (uj), Vas László (uj).

A harmadik üresedésbe jött solgabírói állásra ifj. Móríc Pált, Bieliczky Vilmost és Halász Elemért jelölte a választmány.

Bieliczky Vilmos 16, Halász Elemér 87, ifj. Móríc Pál 117 szavazatot kapott

Ifj. Móríc Pált tehát 35 szóval solgabíróvá választották.

Eddig a tisztujítás érdekesebb része. Ez is csaknem kinevezés volt. A főispán olvasta a neveket, néhányan rákiáltottak, hogy éljen és megválasztották »egyhangulag«. A szavazásnál pedig a kire »Tiszák« szavaztak, az győzött biztosan.

No de legalább a forma megvolt. Ezután következtek a valóságos kinevezések.

Tiszteletbeli kinevezések.

T. b. főjegyzők: Örley Kálmán, ifj. Tisza Kálmán.

T. b. főügyészek: Balogh Lajos, Fassie Tódor, Király Viktor, Kovács Béla, Szikszay Lajos, Wallner Ödön.

T. b. alügyészek: dr. Buna János, Csorvássy István, Detrich Endre, Dövényi Pál, Ficzek Lajos, Jancsó Dezső, dr. Markus László, Pojnar Miklós, dr. Várady Zsigmond.

T. b. fősolgabírák: Balogh János, Bige György, Ertsey Lajos, Roxin György, Szent-Iványi László, Szölössy Ferencz.

T. b. solgabírák: Bieliczky Vilmos, Halász Elemér, Leitgeb Imre, ifj. Örley György.

T. b. főorvosok: dr. Buder Ferencz, dr. Szabó József.

T. b. járási állatorvos: Márk Gábor. Igazoló választmány tagjainak a főispán kinevezi; Tóth Dezső (elnök), Des Echerolles Kruspér Károly, Cziffra Gerő, Szechényi Jenő.

Egyhangulag megválasztották továbbá az igazoló választmány, bíráló választmány, állandó választmány, egészségügyi bizottság, tisztí nyugdíj bizottság, jegyzői nyugdíj-alap bizottság, kórház igazgató választmány, statisztikai választmány, jegyző vizsgáló bizottság tagjait, az árvaszéki kütagokat, a közigazgatási bizottság és

központi választmány tagjait pedig titkos szavazattal.

Az »egyhangulag« ugy ment, hogy utólja felé egyetlen hang sem kiáltotta az éljent, a titkos szavazás pedig természetesen előre elkészített listákkal történt.

A hivatalos eskü letévése után dr. Beöthy László főispán bezárta a gyűlést.

Ilyen volt a mai tisztujítás.

Holnap 10 órakor hitelesítik a jegyzőkönyvet és a megválasztott tisztviselők tisztelegnek a főispánnal és alispánnal.

NAPTÁR.

— Deczember 31. —

Kedd, Póm. kath. Szilveszter. Prot. Szilveszter. Gör. kel. Bonifác. Izr. 14.

Nap kel 7 óra 30 p., nyug 4 óra 5 p. Hold kelte 3 óra 16 p., nyug. 7 óra 33 perc.

Jan. 11. Gyermek-barát bál a Fekete Sasban.

.. 12. Nagyvárad i partestület zártkörű tánczestélye.

Szerkesztő változás.

Mikor a Szent-László nyomda-részvénytársaság megindította egy év előtt a »Tiszántul«-t, az lebegett szemei előtt, hogy egy correct katholikus szellemű, magas színvonalon álló, személyeskedéstől ment, tartalmas, ügyes, eleven politikai napilapot adjon a közönség kezébe. Egy esztendő áll immár mögöttünk. Ezen rövid idő alatt, minden dicsekvés nélkül mondhatjuk, a »Tiszántul«, daczára a kezdet nehézségeinek, a vidéki hírlapiródalomban a legelső közbe küzdötte fel magát. A főváros és a vidék előkelő íróit gyűjtötte maga köré.

Az igazgatóság — nem kimélve költséget, időt és fáradságot — ezentul is mindent megtesz, hogy a lapot mindentekintben emelje, tökéletesítse. Holnap-tól kezdve új felelős szerkesztőt állít a lap élére Szabó László hírlapíró ur személyében, ki a »Szegedi Napló«-nál, a »Budapesti Hírlap«-nál és

a »Hazánk«-nál mint e lapok belmunkatársa három éven át működött.

Lapunk fő szerkesztője pedig az lesz, kinek neve alatt a »Tiszántul« eddigi pályáját megfutotta: Dr. Persz Adolf, kir. kath. jogakadémiai tanár, kinek tudományá és tapasztalata kezeséget nyujt a lap jövőjére is.

Magyar vidéki lap iránt a közönség még oly meleg érdeklődést nem tanusított, mint a »Tiszántul« iránt. Kérjük tartsa meg azt iránta továbbra is.

Lapunk új felelős szerkesztőjét ajánljuk az olvasó közönség nagybecsü és jóakaratu figyelmébe.

Nagy-Várad, Szilveszter napján, 1895.

A Sz.-László nyomda-részvénytársaság igazgatósága.

UJDONSÁGOK.

* **A bibornok díszebédje.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok, püspök vasárnap nagy ebédet adott a püspöki székházban, melyen társadalmunk előkelőségei nagy számmal voltak jelen. A patkóalaku asztalnál foglaltak helyet a vendégek. Az asztalfőn a bibornok-házigazda ült; tőle jobbra Beöthy László főispán, Nogáll János f. püspök, nagyprépost, Konja Sándor ezredes, Des Echerolles Kruspér Károly, Zajnay János kanonok, Szunyogh Péter alispán, Pfrim Antal tüzér ezredes, Goldis János gör. kel. püspöki helynök, Erdélyi Endre kir. tábla bíró, Schöpflin Ágost posta és táv. igazgató, Tóth Dezső főügyész, Szabó József nagybirtokos, Nátafalussy Kornél tanker. főigazgató, Dus László főügyész, Szunyogh Lóránt, dr. Persz Adolf jogakadémiai tanár, Kotunovits Sándor gymn. igazgató, Veljaczky Gyula kir. járásbíró, Hartmann József áll. főnök, Krikkay József adóhiv. főnök, Dr. Schweiger Ede ügyvéd.

Ő Eminenciája balján ültek: Pokorny Hermann altábornagy, Ritoók Zsigmond tábla-elnök, Vinkler József v. püspök, Remiz Alfréd huszárezredes, Winterhalter Antal apát-kanonok, Gyalokay Lajos törvénysz. elnök, Virányi Géza honvéd ezredes, Sipos Orbán tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, Dr. Laurán Ágoston apát-kanonok, Markovits Antal nagybirtokos, Papp János megyei főjegyző, Rácz Mihály főjegyző, Dencs János esp.-plébános, Dr. Hoványi Géza főorvos, Mezey Mihály közjegyző, Rádl Ödön ügyvéd, ifj. Rimler Károly rendőrfőkapitány, Bozóky Béla főmérnök, Dr. Korda Kálmán, Földes Károly postafőnök.

Ő Eminenciájával szemben ültek: Sal Ferencz, kir. tan. polgármester, Schlauch Sándor jószágkormányzó, Blasck Jenő alezredes, Gyöngyössy Lajos törv. bíró, Jedlaczek István törzsorvos, Kucsovsky Lajos cz. kanonok, Kenéz Sándor járásbíró, Oszterlam Armin erdőfelügyelő, Faliczky Viktor levéltárnok, Géczy Lajos urad. főtiszt, Pap János gazdasági tanácsos.

Sal Ferencz kir. tan. jobbán ültek: Dr. Bozóky Alajos jogakad. igazgató, Enhuber Frigyes alezredes, Dr. Grósz Albert, Filipp J. őrnagy, Hlatky Endre ügyvédi kamara elnöke, Dr. ifj. Bulyovszky József kir. ügyész, Nogelly István cz. kanonok, Ferdényi Kálmán árvaszéki elnök, K. Nagy Sándor törv. bíró, Kovács Béla urad. ügyész, Gyurkovics Kornél főmérnök, Ragány János városi számvevő, Brunshwik Adolf százados, Hoffmann Henrik központi uradalmi ispán és az udvari papság.

Az ebéd alatt a mellékteremben a József-ezred zenekara a következő darabokat adta elő:

1. Nyitány »Csokonay« Kéler Bélától.
2. »Pásztor és kardal« Tannhäuser operából Wagner Richárdtól.
3. Intermezzo »Fritz barátom« operából Mascagnitól.
4. Nagy ábránd »Der Tribut von Zamora« Gounodtól.

Folytatás a mellékleten.

a művészt, csak most tudta, mennyire nemes és becsületes lélek lakozik Magyarfiban. Valóban nem tévedt hát, midőn, őt jónak és nemesnek képzelé. De minden szépnek hamar vége szokot lenni s így a versenyek napja s vele az elutazásnak ideje is erősen közeledett. Egy délben, midőn a szakadó esőtől mindenki szobafogságra lón kárhozotva, Judithék ajtaján gyöngye kopogtatás hallik s diszes öltönyben Magyarfi hivatalosan komoly arca lón látható. A mama rögtön megértette, miről van szó és Judithot sietve küldé ki. Mire újra behívták, már inkább szaladt mint jött befelé s a másik perczben ott nyugodott völégénye széles mellén, kaczagva és sirva a nagy örömtől. Még ujára fényes karikagyűrűt húzott Magyarfi.

Oly nagy volt a boldogság, hogy alig eszmélt rá. Még pár napig maradtak Poprád Felkán, mely idő alatt Judith gyönyörű rózsáva fejlődött, a betegségnek hire sem volt, kedélye is friss lón, mint azelőtt. S ezt a szerelem tevé!

Egy bizalmas beszélgetésük alkalmával azt is megtudta Judith, hogy Magyarfi azon nap óta, mikor Judith a Tátrafüredi cursalomban oly szépen játszotta dalát, azóta ő sem nyughatott s folyton bolyongva kereste azon lényt, ki oly hiven átérzé dalának legkisebb részét — ki ezáltal oly rokonává vált lelkének. S minderre Judith csak egy boldog mosolylyal válaszolt.

Megtéktintették még együtt a lomniczi versenyeket, melyen a fölvidék egész intelligenciája, a gentry és főuri családok feles számmal jelentek meg.

Sok kedves leány ismerőssével találkozott itt Judith, kikkel többnyire még az N. . . i zárdában nevelkedett. Volt öröm a viszontlátáskor, de meg egy kis irigység is az ugynevezett jó barátnéknak részéről, kik közül nem egy szeretett volna az ünnepelel művész és szép ember feleségévé lehetni. De Judith boldogságában csak derűt, fényt látott, melyet hosszú szenvedések után most élvezett megint először. S a többit elmondjam-e? Önök már bizonyára kitalálták; Judithból szerető, hü feleség lett, ki fáradhatlanul kíséri férjét minden művészi körútjában. Örömet és bűt egyaránt megosztva vele!

A p r ó s á g.

A hallgatagság.

A gazda azt mondja Jucinak, a szobacziczusnak.

— Aztán remélem Juczi, tudod, hogy egy jó eselédnek hallgatagnak kell lennie.

— Tudom. Csakhogy eddig nincs mit elhallgatnom.

— No ne busulj! Majd gondoskodom én róla, hogy legyen.

Jó lélek.

Bíró: Hát igazán nem maga lopta el ennek az urnak az óráját?

Tolvaj: Tessék elhinni, ezuttal ártatlan vagyok, különben azért a pár hónapért fel sem tartóztatnám a bíró urat.

5. Kivonat az »Orosz indulókból« Strausstól.
6. Induló »Föl, föl, vitézek« Egressitől.

Az előadott zeneművek közül különösen nagy tetszést aratott Gounod »Der Tribut von Zamora« című nagy ábrándja.

Az ebéd végeztével még egy ideig kedélyesen társalgott Ó Excellenciája vendégeivel kik szívélyes bucsu után 4 óra tájban távoztak.

* **Változás a szerkesztőségben.** Polczner Árpád a mai napon kilépett szerkesztőségünk-ből. Polczner legközelebb egyik vidéki napilap szerkesztését veszi át.

* **Távozó vezérőrnagy.** Pár héttel ezelőtt közöltük, hogy Fux tábornok Nagyváradról elhelyeztetett. A köztisztviselőben állott főtsiszt és családja tegnap éjjel a 11 órai vonattal távoztak el Nagyváradról. A helybeli tisztikar nagy ovációkban részesítette a kedvelt férfit és családját. A bucsuzásra a vasutnál a közös hadsereg és honvédség tisztikara teljes számban és előkelő polgáraink közül többen megjelentek. Jelinek kertészete készítette a szebbnél-szebb virág ajándékokat, melyekkel a távozó tábornok nejét és leányát elhalmozták. Virághajót, legyezőt, csokrokat stb. nyújtottak át a távozóknak.

* **Katonatisztből bibornok.** Az újonnan kinevezett bibornok Cascajares valladolídi volt érsek, mielőtt a papi pályára lépett, tüzérsízt volt Spanyolországban. A spanyol tüzérség tisztikara most szerfelett büszke arra, hogy egy volt tisztársuk a bibornoki magas méltóságba jutott. A kinevezés alkalmából a tiszték értékes ajándékot nyújtottak át a bibornoknak.

* **Ó-év a templomokban.** Ismét lepergett egy év az idők lánczán. A mai nappal véget ér az 1895. év. Nincs okunk sajnálni távozását, olyan volt, mint a többi elődje. Csalódással teljes. Az itt-ott nyújtott örömeikért, bőségesen volt részünk a megpróbáltatásokban. Az ó-év alkalmából a templomokban isteni tisztetések lesznek ma. A székesegyházban délután 5 órakor hálaadó istentisztelet lesz, melyen az alkalmi szónoklatot Lindenberger János tanulmányi felügyelő mondja. Újév napján az összes templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek.

* **Elhunyt plébános.** A váradi gör. kath. egyházmegyének gyásza van. Egy jeles papja Darabanth György mezőteremi plébános halt meg váratlanul. Darabanth György 1851-ben született, 1876-ban szentelték fel pappá. Sokáig volt káplán, gymnáziumi hittanár Nagy-Károlyban. 1882. óta plébános. A derék pap halálát nemcsak társai és a hívek, hanem özvegye és 7 gyermeke siratja.

* **Az elbocsátott káptalani tiszték** ez multkori helyreigazító közleményünkre helybeli lapársunk azzal felel, hogy közli az elbocsátottak névsorát. Nagyon okosan tette. Legalább láthatja mindenki, hogy milyen tisztokról van szó. Van abban a névsorban ideiglenesen felfogadott, van napidijas, van gyakornok, van gépész és még nem tudom miféle, de tiszt csak hét van; ezek között pedig a legrégebb tiszt sincs több két évesnél, családos pedig csak négy. Végre, hogy a káptalani uradalom központi irodájában hány embert alkalmaz, kiket tart meg, vagy kiket bocsát el? — az — mi legalább azt gondoljuk — az uradalom belügye.

* **15 fok hideg.** Tél apó keményen neki fogott; az időjárás beillenék Szibériába. Tegnap sűrű köd takarta el a napot, melynek sugarai nem bírtak áttörni a nehéz ködön, s csak vörös tányérja látszott. A hó még a déli oldalon is erősen ropogott a járó kelők talpa alatt. A meglehetősen duzzadt Körös vize egész nap na-

gyon zajlott, óriási jégablákat hempergetve. A víz szélei pár méternyire befagytak. Ha párnapig ilyen keményen tart az időjárás, befagy a Körös vize. Tegnap a hőmérő higánya 15 R. fokra szállott 0 alá.

* **Kinevezés.** A földművelésügyi m. kir. miniszter Ajtay Kálmán rétszentmiklósi lakost a tordai járás-ra állandó gazdasági tudósítónak nevezte ki.

* **Városi fogyasztási adók.** A közvetett városi fogyasztási adókra vonatkozó szabályrendeletet a miniszter, némi apróbb módosítással, helybenhagyta s leküldte a városhoz. Kijelenti azonban, hogy e fogyasztási adók szedését csak arra az időre engedélyezi, míg a város és az állammal a fogyasztási adóra nézve a szerződés fennáll, s annak lejártá után a közvetett adó nem szedhető. Tájékoztató végett közöljük az új fogyasztási adók összegét. Az eddigi fogyasztási adón kívül kell fizetni a bor hektoliterje után 2 frtot; bormust, szőlőcsefere hektoliterje után 1 50 krt, pezsgó nagy üvege után 20 krt, kis üveg után 10 krt; a gyümölcsbor hektoliterje után 1 frtot, sör hektoliterje után 2 frtot, szesz, pálinka és egyéb égetettitaloknál hektoliter szesz fokontként 7 krt; oly égetett szesz után, melyeknek szesz fok tartalma azegyszerű szeszfokmérővel meg nem állapítható, hektoliterenként 5 frt 50 kr. fizetendő. Erre nézve különben a városi tanács a következő értesítést bocsátotta ki:

A szesz italok után szedendő városi fogyasztási illeték tárgyában a törvényhatósági bizottság 1895. évi November hó 14-én 324/19521 szám alatt hozott határozata, a m. kir. belügyminiszter ur 1895. évi Deczer 24-ik napján 111718 szám alatt kelt rendeletével jóváhagyván, megengedte, hogy a bor, sör és szesz italok után megállapított városi fogyasztási illeték 1896. évi Január 1-től szedessék.

Miről a város közönségét tudomás vétel végett azzal értesítjük, hogy a megállapított városi fogyasztási illeték 1896. évi Január 1-től a városi fogyasztási adóhivatal pénztáránál fizetendő.

Kelt Nagyvárad, 1895. évi Deczember hó 30-án tartott tanácsüléséből. *A városi tanács.*

* **Politizálás kauczió nélkül.** A »Hétfői Értesítő«-nek a czime azért »Hétfői Értesítő«, mert hétfőn és nem csütörtökön jelenik meg. Ebben még nem volna hiba, de az aztán nagy hiba, hogy a »Hétfői Értesítő« társadalmi lap léte politikizál. Tegnap számában a »Szószék és társadalmi béke« cz. cikkében magas piadestálra helyezkedve véleményt mond a heczegprimás politikájáról, megrovási kalandban részesíti a heczkáplánokat, sőt nagyhangú ítéletet mer koczkatatni a pápa világi hatalma felett. Szép, szép ez az ambíció, mi is elismerjük, de hát a kir. ügyészség bajosan fogja méltányolni ezt az ambíciót.

* **Vig élet a jegen.** Halifax híveinek meghozta a kemény időjárás az örömet: a pompás jeget. Előkerültek a különféle aczél szerszámok s vasárnap, valamint tegnap előkelő, szép közönség élvezte az egészséges sport örömeit a Városligetben. Rátkay olyan pompás jégtükört bocsátott a koresolyázók rendelkezésére, aminő, kevés helyen kínálkozik.

* **Diszes temetés.** Tegnap délután nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a derék polgár: néhai Gitye József hülttetemeit. A gyászház udvarát nagy közönség foglalta el s a koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A gyászszertartást Goldis János püspöki helynök, Pacala Tamás esperes és több lelkész segédkezése mellett végezte. Az ipartestület tagjai és előjárósága testületileg jelent meg. A diszes temetést Germán Károly kegyelet temetkezési intézete végezte nagy pontossággal.

Esküdtszéki tagok

Vasárnap ejtették meg az 1896 évben sajtóperekben szereplő esküdtszéki tagok kisorsolását a városházán. A bizottság: Sal Ferencz elnök, Nyiry György és Szahlander Károly tagok a 144 polgár neve közül évnegyedkint 36-ot húzott ki. Ennek alapján jövőre a következőknek a verdiktjét lesik szorongva a sajtóperelők.

I. évnegyedben

Jancsó Dezső, Fehérváry Dezső, Wachsmann Albert, dr. Gyémánt Jenő, Füredy László, Réz Mihály, dr. Nagy Ernő, dr. Rosenthal Mór, Pallay Lajos, Berger Adolf, Vargha Ákos, Balog Döme, Hollósy Dezső, Bauma Vincze, Kutasy Dániel, Papp György, Nagy Ignác, Laszky Armin, Voszka Ferencz, Szödényi Nándor, Kiss Döme, Munk Gábor, Kolbay Lajos, Valdman Márk, Gábel Jakab, Kempner Mór, Szemes Imre, dr. Papp Koriolán, Kővér László, dr. Sarkady Lajos, Palkovits Imre, Prileszky Pál, Sebő Pál, Tóth Zsigmond, Tatár Zoltán, Stern Márton.

II. évnegyedben

Hlatky Endre, Müller Salamon, Kalenda János, Ince Lajos, Lukács István, dr. Fazekas Imre, Tarr György, Tóth Márton, dr. Hoványi Gyula, Bozóky Béla, Frölich József, Vágásy Imre, Markbreit Sándor, Weingärtner Andor, Péchy Antal, Moskovits Mór, Kunyhósy János, Élő János, Oszterlamm Armin, Vulkán József, Géczy Lajos, dr. Ehrlich Ignác, dr. Sonnenfeld Zsigmond, ifj. Kohn Sámuel, dr. Várady Zsigmond, Noszák Rudolf, Mihelji Lajos, Hanzlián János, Vlád Ágoston, Deutch Károly, Ujfalussy Dezső, Szacsavay Ákos, Kunz Gusztáv, Turóczy Gyula, Hann László, Lévy Zsigmond.

III. évnegyedben

Kolozsváry Sándor, Dus László, dr. Heller Mór, Frankó Endre, Láng József, Schütz Albert, Örley Kálmán, Zigre Miklós, Tomsek Ferencz, Diósy Soma, Barcs Arthur, Kappel György, Sipos Sándor, Hraniczky Károly, Stern Herman, dr. Friedländer Sámuel, Knapp Ferencz, Böszörményi Géza, Stettner István, Mocsáry Nándor, Kádár János, Mártonffy Bogdán, dr. Márkus László, Janky Antal, Ländler Ferencz, Gál László, Nagy Endre, Aufrecht Mór, Mihelji Adolf, dr. Radó Ignác, Puskás Lajos, Deutsch Simon, Ujváry Vilmos, Paczauer József, Belezny Antal, Zámory László.

IV. évnegyedben

Kugler Albert, Kovács Béla, Szokoly Tamás, dr. Komlós József, Stark Gyula, Harsányi József, Erdélyi József, dr. Berkovits Ferencz, Rádl Ödön, Tichy Gyula, Czeglédy Sándor, Szeghalmi Bálint, Ficzek Lajos, Bartsch Sándor, dr. Schweiger Ede, Nagy Géza, Pekánovits Imre, Molnár, Lajos, Sável János, dr. Molnár Imre, Kaczián Károly, ifj. Tóth Ferencz, Gyapai Márton, Keledi József, Guttman József, Sziládki Ernő, Hegyesi Márton, Rozsly Géza, Sonnenfeld Adolf, Duma Flórián, dr. Nemes Imre, dr. Walner Ödön, Balázsovich Jenő, Makay Pál, Patta Manó, Oláry Gyula.

Iparhatósági megbizottak választása.

Vasárnap délután folyt le az iparhatóságok mellett működő iparhatósági megbizottak választása. Ez intézmény éppen csak hogy megvan; de semmi gyakorlati haszna nincs, különösen úgy a mint tényleg keresztül van vive. Hallottunk olyan iparhatósági megbizottat, aki évek óta e tisztségben van, de még azt sem tudja, mi a teendőjük, mert soha semmi ügyben még összehiva nem lettek.

Ez alkalommal Sztarill János t. aljegyző, Bánáti Márton, Bogdán József, Czigelt József, ifj. Cser János, Élő János, Mészáros József, Leokucza József, Sziládki Ernő, Ujváry Vilmos, Voszka Ferencz, Weisz Károly iparosok voltak jelen.

Az 1896 évre iparhatósági megbizottakul megválasztottak:

A nagyváradi rendőrkapitányi hivatalhoz, mint iparhatósághoz: Berkes Bertalan, Kandel József, Ullmann József, Csatóry István kereskedők; Korompai Lajos lakatos, Kiss Ferencz cipész, Szirmay György szabó, Stágel Kálmán cipész, Vent Ferencz kárpos, Papp Lajos

lakatos, Kocsis János szabó, Sziládky Ernő szabó ifj. Tóth Ferencz szabó, Nagy Endre csizmadia. Orbán Ferencz csizmadia, Sényi Sándor cipész, Volf Henrik czégfestő, Dávid Bernát szobafestő, Lőrincz András bognár Szüts Ferencz kovács; póttagoknak: Király Zsigmond óras, Nagy Károly timár, Janurik András asztalos.

A biharmegyei központi járás főszolgabírója mint első fokú iparhatóságához: Kohn Dávid kereskedő, Izsák Adolf kereskedő, Freund Benjámín óras. Brückner Lajos kereskedő, Pintér Mihály kőműves Andriskó Lajos asztalos, Várady Herman borbély-fodrász, Berezik M. cipész. Sarkady László bognár, Ländler Ferencz vállalkozó, Kauczil Lipót kárpitos, Máthé Imr. borbély, Zimmer József asztalos, Biró Mihály borbély, Völgyesi Lajos csizmadia, Nagy Sámuel csizmadia, Sinka László gubás, Kovács Miklós mészáros, Kiss János nyerges, Szilágyi József timár, póttagoknak: Grünvald Jenő lakatos Huszár Sándor ács, Jónás Károly asztalos.

Az ipartestület békéltető bizottsága.

A megszokott sablon szerint alakították meg vasárnap a nagyvárad-i ipartestület helyiségében a jövő év folyamán az ipartestület mellett működő békéltető bizottságot.

Gerő Armin iparhatósági biztos mint elnök csinos beszédben fejegette a bizottság hivatását, működésének célját.

Németh Antal segéd kérte, hogy a segéd-munkások értekezletén a békéltető-bizottság tagjaira nézve megállapodtak. Kéri ennek figyelembevételét.

Az összes tagokat egyhangulag megválasztották a következőkben:

Rendes tagokul: Szabó Károly, Csordás Mihály, Aron Lajos, Rottensteiner Lajos, Tóth Zsigmond, Pintér Tamás, Szabados Lajos, Kiss András, Vetési Lajos, Szabó Árpád, Veisz Jakab, Kucsik István, Vass Ede, Deutsch Antal, Fazekas Lajos, Darabán Ignác, Neuhauser Károly, Némethy Antal, Dobozy János, Sztarill János, ifj. Papp István, Kiss Ignác, Pösik Ferencz, Koch Károly, Hármás János, Morvay Vilibáld és Hódl János.

Póttagokul: Molnár István, ifj. Andriska Sándor, Fádler István, ifj. Monus Sándor, Pusás Ferencz és Kalló András.

Búcsuztató.

— Szilveszter napján. —

Hat év óta vagyok ujságíró s mind a hat esztendőben úgy jött a sorja, hogy én búcsuztattam el az ó-esztendőt.

Különös véletlen, de úgy van, hogy ebben a cikkben az ó-esztendőn kívül magamat is búcsuztatom. A ó-esztendő el fog sétálni az ereklye muzeumba, én pedig felülök a vasutra és elmegyek egy másik városba, a hol nincsenek olyan szép asszonyok, mint Nagyváradon s a honnan mindig vissza fogok vágyakozni ebbe a szép uri városba.

De hát így van ez nálunk ujságíróknál akik nem tudunk megkomolyodni hat év után sems a vérünk nyugtalan, mint a sátoros cigányoké. Ma még lelkesedéssel irunk erről a városról, azt hisszük, hogy itt mindenkit szeretünk, itt mindenki szeret és holnap már egy másik városban forgolódunk idegen emberek között, akiket nem ösmerünk, akik nem ösmernek és akiknek mégis a szívéhez akarunk közeledni.

Nagy, fáradságos munka ez, amit kevesen vállalnának el kenyérkeresetnek.

És ebben a változatos, lázas, izgalmas világban találok jól én is magamat és ezt nem eszerélném föl a nyugodt, zajtalan jóléttel egy pillantra sem.

Van nekem egy jóra való kollégám, akinek csak az a baja, hogy tudóvész, hogy vért köhög s aki kiskirály lehetne az apja kastélyában. A szerkesztőség füstös szobáiban lakik, ujságokból készül a feje alja s a hónap végén akár hányszor hideg vacsorákat eszik.

Azt hiszik hogy panaszkodik és hogy itt hagyná a mesterséget? Dehogya. Azt mondja, hogy a pihenés csakugyan a sirba vinné.

Az ó-évet kell búcsuztatnom és én magamat búcsuztatom és az ujságírókról beszélek.

Szóval ott hagytuk el, hogy megy az ó év is. megyek én is s hogy sehol a világon nem talállok olyan szép asszonyokat, mint Nagyváradon.

Nem kell sok időt tölteni Nagyváradon, elég egy évet, hogy megismerje valaki ezt a várost, ennek a városnak közönségét, a szokásait s hogy ezek után nagyon, de nagyon megbarátkozzék vele.

Nem tudom, ha így Szilveszter napján azt mondanák neki, hogy menjen Debreczenbe, Kolozsvárra, vagy akárhová, hát hajtana-e a szóra, ha csak *nem muszáj*.

Hát hol találhatók meg a nagyvárad-i vasárnapi sétahangversenyek, az ő díszes szép hallgatóságukkal, azok a ragyogó, fényes báltermek, ahol Biharmegye híres szépségei adnak találkozót?

Itt mindenkinek meg van a szórakozása, itt mindenkinek van mit dicsérni és mit szeretni, mert Nagy-Váradot csak dicsérni és szeretni lehet.

Én az ó-év oseményeiről nem írok. Az, hogy Bánffy Dezső úr Magyarország miniszterelnöke, azt mindenki tudja s hogy Gelléri Mór a kiállítás titkára, azt is mindenki tudja.

Azt azonban nem mindenki tudja, hogy Nagyváradot egyszer megszeretni és Nagyváradot elhagyni nagyon nehéz dolog.

Polczner Árpád.

Hivatalos közlemények.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

17806/1895. rk. sz.

Hirdetmény.

A külföldiek nyilvántartása tárgyában alkotott városi szabályrendelet 2-ik §-a értelmében a lakást adók, fogadósok, vendéglősök a náluk megszállott külföldieket bejelenteni kötelesek.

Ezen szabályrendelet a m. kir. belügyminiszter Urnak 100122/1895. számú rendelete értelmében 1896. évi január hó 1-én lép életbe.

Miért is felhívom mindazon lakásadókat, fogadósokat és vendéglősöket, kiknél külföldiek szállanak meg, hogy azokat a rendőrkapitányi hivataltól kikérendő bejelentési lapon 24 óra alatt annál is inkább jelentsék be, mert ellenesetben az említett szabályrendelet 3-ik §-a értelmében e mulasztás minden egyes esetben 25 frtig terjedhető pénzbüntetéssel illetve megfelelő elzárással lesz büntetve.

Ugyanezen alkalommal felhivatnak a városunkban állandóan megtelepedett külföldiek, hogy a szükséges adatok bementésére végett Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalánál 1896. évi. január hó 8-ik napjáig a fent idézett pénzbüntetés terhe alatt okvetlenül jelentkezzenek.

Nagy-Várad, 1895. december 30-án.

Ifj. Rimler,
rendőrkapitány.

E G Y L E T.

Az izr. nőegylet vál. ülése. A nagyvárad-i izr. nőegylet választmánya vasárnap délután tartotta ülését, ifj. Sewartz Ábrahám elnöke alatt. Gerő Armin titkár előterjesztett jelentésében fölemlíti, hogy a nőegylet nagymenyiségű téli ruhát osztott ki a községi iskola szegény növendékei közt. A gyűjtés eredménye kevesebb volt, mint az elmúlt évben. A gyűjtésnél közreműködött hölgyeknek köszönetet szavaztak. Az egyletnek nagyobb menyiségű fát adományoztak. Hat vagon fát osztott ki az egylet a szegények közt. Megeredt a vita a farsangon rendezendő egyleti bál ügyében, míg végre abban állapodtak meg, hogy 1896 február 1 én hangversenyyel egybekötött táncestet rendeznek, melyben Szunyogh Lorándné, Tutsek Ferenczné, Füchsl Jenny urnők, dr. Várady Zsigmond és Dési Géza működnek közre.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: **Rostkovicz Arthur.** — 44
(Folytatás és vége.)

Dénes kezét nyujtott, s megköszönte a jó kívánatot.

Az iroda vezető mosolyogva ült vissza asztalához, vigan perczegtette tollát a papiroson.

A kliensek egymásnak adták az ajtót, s ügyük sikerében bizva távoztak.

A nagy faló óra tizenegyet mutatott, mikor egy ősz főúr jelent meg az irodában. Az irnokok felállva üdvözölték az öreg urat, ki az iroda-vezetőhöz fordult.

— A nagyságos úrral óhajtanék beszélni; itthon találhatom?

— Igen. Méltóztassék csak benyitni colgöző szobájába.

Dénes fölállt, a mint az ismerős főurat maga előtt látta.

— Méltóztassék helyet foglalni — szölt Dénes egy bársony karszéket tolvá elő, míg ő állva maradt.

— Egy kényes, nagyon nehéz ügyben keresem föl — önt kezdette Kunoss gróf a beszédét. Magam nem tudok eligazodni rajta olyan bonyadalmas; megjegyzem, hogy az ügye elvesztettnek tartom, bár meg fogom kísérletet a kibonyolítást az ön segítségével.

— Minden tehetségemet rendelkezésére bocsájtom, szölt Dénes, helyet foglalva a gróffal szemben.

— Elmondom a történeteket, s hozzá fűzöm saját észrevételeimet s véleményemet is, mert ez ügyben a legkisebb dolog is döntő befolyással lehet.

Körülbelül két hónap előtt egyetlen fiam, Kázmér az én és Kápolnay gróf nevére száz-ezer forint áru váltókat hamisított, mint azt nekem később bevallotta. A váltókat egy Gelbhut nevű pénzágensnél értékesítette, ki huszezer forintot ki is fizetett neki. A váltók egy másfél év előtt alakult kétes híru banknál vannak léteve, melynek részvényesei kivétel nélkül kétes existenciák. A bank legnagyobb részvényese, mint kipuhatólalom sikerült, Gelbhut Mór, ki hamis bukásért több évig be volt zárva. Csak egy dolog érthetetlen előttem, hogy mint került az igazgatósági tagok közé Horgassy báró? Bélteky mosolygott.

— A pénz sok lehetetlen dolgot lehetővé tesz. Legjobb tudomásom szerint a báró ur nagyon el van adósodva.

— De a neje dussgazdag!

— Ugy tudom magam is; hanem valószínűleg nem engedi haszontalanul elfecsérelni vagyonát.

Kunoss gróf kissé elgondolkozott, majd hirtelen felelte:

— Ugy van, ugy van! Ez a kombináció egészen helyes!... Most pedig adjon nekem tanácsot uram, hogy mittevő legyek? Kifizessem azokat a váltókat nagy ne? Nyugodtan eltűnjem-e a csalást, a zsarolást, vagy följelentést tegyek?

— Kényes az ügy nagyon; a kedvezy kibonyolításra kevés kilátás van, mégis kísérletet fogok tenni. Néhány napi gondolkozási időt kérek addig is, míg határozott véleményt mondhatok, s ha megengedi gróf ur, ugy föl fogom keresni lakásán.

Kunoss gróf távozásra készült, s kezét nyujtott Béltekynek.

— Önben föltétlenül megbízom. Nagyon türelmetlenül fogom várni — ezzel eltávozott.

Bélteky elmélázva ült vissza székébe, majd csendesesen mondogatta, mintha önmagához beszélne.

— Ugy látszik, hogy a sors kezembe adta a vezérfonalat, melylyel a boldogsághoz, az anynyira óhajtott boldogsághoz juthatok. Az első nyom megvan már, s ezen haladva ugy sejtem, hogy eredményre jutok. Tehát Horgassy báró felesége a világ legártatlanabb, legtapasztalatlanabb asszonya!... Föl kell világositanom okvetlenül meg kell mentenem jó hir-nevét, becsületét a magam számára!

Magára vette felöltőjét, s az utcára sie-

tett. Bérkocsit fogadott, s Horgassy báró lakására hajtatott.

Kimért léptekkel közeledett a kapu alatt ácsorgó inashoz.

— Vezessen a bárónő elfogadó szobájába, s adja át névjegyemet.

Az inas előre sietett.

Bélteky az elfogadó szobában várakozott, míg az inas visszatért.

— Méltóztassék helyet foglalni nagyságos ur, míg a bárónő visszatér.

— Tehát nincsen itthon?

— Kikocsikázott a felolvasónóval.

Bélteki elfordult, mit az inas megértve, lassan kicsoszogott a szobából.

Néhány pillanatig várakozott csak, mivel a bárónő megérkezett; nagyon meglepte Bélteky jelenléte, meghajtva magát üdvözölte.

A bárónő kezét nyújtotta; Bélteky ajkához emelte.

Néhány pillanatig szótlánul néztek egymásra, majd a bárónő helyet mutatott neki vele szemben.

— Bonyolódott ügyben kerestem fel a bárónőt. A vezető fonalat már megtaláltam, s ez hozott ide.

— Az én házamba?

— Igen. Férje urát érdeklí a dolog; egy szenzációs leleplezés van készülöben, melynek egyes számai Horgassy báró részességére vonatkozó adatokat fognak bizonyítani. Nem az iránta érzett jóindulat vezérelt önhöz, asszonyom, hanem —

— Tovább, tovább!

— Csak a száraz tényeket fogom fölemlíteni. Másfél év előtt kétes hírű pénzágensek egy bankot alapítottak a fővárosban, mely kizárólag a legkétesebb, vagyis inkább a legcsalárdabb vállalkozásokkal foglalkozik. Az intézet élén egy csalásért, hamis bukásért, sikkasztásért, uzsoráskodásért többszörösen büntetett egyén áll, kit különben Gelbhútnak hívnak; a másik, kinek nevét a bank czégéről használja, — az ön férje! Nem tudom, hogy mennyit fizetnek a nevéért, de sejtem, hogy búsás jövedelmet húz érte. A véletlen segítségemre volt, hogy önt megmenthessem e nyomorult ember-től, ki kezdettől fogva érdemtelen volt önre.

— Borzaszto!

— Szakítsa el magát ettől az embertől, mielőtt magával rántja az örvénybe. Szakítsa el azt a köteléket, mellyel erőszakosan lánczolták hozzá egy egész életre. Még nem késő, még minden jóra fordulhat. Eleget szenvedett akaratán, hibáján kívül, a nélkül, hogy annak oka lett volna. Kivédtem én is, nagyon sokat szenvedtem önért, de legnagyobb bánatomban sem hagytam reménytelenül egy sejtélem, mely mindig azt susogta, hogy sikerül lerombolni a közibénk emelt válaszfalakat, s most?

— S most?

— E válaszfal le fog dőlni, s maga alá fogja temetni építőjét, s ha nem omlanék össze magától, úgy magam fogom lerombolni. Meneküljön, még lehet, még nem késő.

— Azt nem tehetem. Mit mondana a világ? Azt mondaná, hogy menekültem, mint a patkányok a süjédő hajóból. Lám, a fényt, a hírnevet megosztotta férjével, a gyalázatot, a szégyen elöl pedig menekül. Ezt mutatja a látszat, s ez után megy a tömeg.

— Mit törődünk a látszattal?

Nem eleget szenvedünk már érte? . . . Néhány nap múlva a törvény szolgálai fognak kopogtatni ajtaján, s a férjét viszik a börtönbe.

— Hallgasson meg Dénes. En nem tudom, mi bünt követett el férjem, hiszen nem érintkeztem vele, de most — ilyen körülmények között — nem adom be a váló keresetett. Ha rendezhetnénk valahogy az ő homályos ügyeit, úgy hogy a világ előtt tisztának látszassék, akkor —

— Akkor — megtenné?

— Igen.

— Bár nehezemre esik kegyelmet gyakorolni az oly régóta gyűlölt emberrel szemben mégis megteszem önért. Összevázhatnám, de —

— Milyen természetű az az ügy?

— Egy százezer forint értékű, hamis váltóról van szó.

— Ön megveszem azt a váltót.

— Oh! asszonyom, ön méltatlanra pazarolja azt a nagy összeget. Hány szegényt lehet-

ne abból segélyezni? . . . De miért is teszi? A látszatért? Ad ön valamit a látszatra?

— Erre majd más alkalommal válaszolok. De most Isten önnel!

Kezét nyújtotta, Dénes remegve fogta meg.

— Így bocsájt el? Egy biztató szó nélkül? Ennyire meghidegült volna irántam, mióta ez új légkörbe került? Oh! ti régi gyermekálmaim, hová lettetek ti? Eltűntetek az ifjúsággal együtt: eltűntetek, hogy többé soha se térjete vissza? Nem, nem, az nem lehet, hogy annyi szenvedésért ne legyünk kárpótolva!

Oh! Tilda! ha a régi szerelem még él szívében, úgy széttépi ezt a köteléket. Ne kinöszön, ne eposszen tovább.

Még sem akar megválni attól az embertől? ki méltatlan önre és azonkívül a mi boldogságunknak is utjában áll.

Ha még nem feledte el azokat a boldog órákat, melyeket jövönkről, boldogságunkról ábrándozva töltöttünk, úgy megteszi, értem, magáért, mind kettőnkért!

Emlékezzék csak vissza a rég elmúlt időkre, mikor én még diák voltam, s ön kis leány? Mit fogadott akkor az a két gyermek egymásnak?

— En megtartottam a fogadást, s midőn már elérhettem volna álmaim netovábbját, midőn ön el léphettem volna önérzetes szívvel, emelt homlokkal, s büszkén mondhattam volna, itt vagyok, a mit az ifju ígért, azt a férfi megtartja; legyen az enyém, az én kis feleségem, boldogságom, életem, mindenem, — akkor ön már férjénél volt!

Felküzdöttem magamat. Felülállok azon a nyomorult emberen, aki az örvény szélén áll s önt is magával ragadni készül . . .

Képes volnál most is eltaszítani magadtól?!

— Dénes!

— Szeretsz? — susogta szenvedélyesen Bélteky, s magához vonta s csókjaival borította el.

A méltóságos asszony alig ellenkezett, s néhány pillanatig úgy tartották egymást átölelve, mint tíz év előtt.

XIX.

Horgassy báró lapja tényleg megindult. A szerkesztőség tagjait a legvéres szájjú hirlap-írókból válogatta össze a főszerkesztő, ki frontot változtatva, napról-napra megírta a maga vezércikkét a kormánypart ellen, melynek azelőtt híve volt. A párt titkait egymás után szelöltetve leleplezte volt elvtársait s a minisztereket.

Mindenki, aki eddig nem respektálta a poczakos bárót, most ugyancsak megtisztelte. A miniszterek határozottan féltek tőle, s nem egyszer tettek szemrehányást maguknak azért, hogy nem vették figyelembe az utolsó választásnál Horgassyt. Pedig csak egy »bizalmas« leiratot kellett volna küldeni a főispánnak, ki intézkedett volna, s keresztül vitték volna.

Mind azt hitték, hogy Horgassy bosszúból indított ellenzéki lapot.

Az ellenzéki képviselők, kik eddig neveltség, tehetség, embernek tartották a bárót, most ugyancsak kedvében jártak, mivel őt tartották a jövő emberének. S arról tanakodtak, hogy valamelyikük le fog mondani mandátumáról az ő kedvéért.

Horgassy báró jól számított, felkapott ember lett. Lapja is jól ment.

Még nem mult el egy hónap s már is kapott tíz sajtópert, ami elég szép eredmény.

Délután öt órakor fogadott a főszerkesztő ur. Jóval előbb várakozott reá egy régi ismerősünk, Jajjághy Loránt.

Elegánsul volt öltözve, kezében hatalmas sétabot, orrán czvikker. Bement a munkatársak szobájába, s ott bemutatkozott a budai kollégának. Meg nem állhatta, hogy egy kicsit ne anzálgoljon.

— Ott volt csak heccz az »Ellenőr«-nél! Micsoda viharokat éltem keresztül? Mennyi afférem volt, különösen a tisztékkel.

Mikor az »Ellenőr«-höz mentem, akkor nagyon el voltak kaptva a tiszték.

En a szerkesztőnek felajánlottam szolgálataimat és a börtömet, száz forint havi fizetésért. A szerkesztő kinevetett.

— Maga? ilyen vékony karokkal?

— Vékonyak, de olyanok, mint az aczél — feleltem.

Ha úgy tetszik, azonnal megpróbálhatjuk; van talán a szerkesztő urnál egy ócska kard?

— Az nincs, hanem van két botom. De ne nagyot üssön, mert akkor eldobom a botot és öklökre megyek. Öklöm pedig van jó nagy — mondta dicsekedve.

Ezzel en garde-ba álltunk, s a szerkesztőm, mint egy indián, dühös csata-kiáltással rontott nekem. En lehajoltam, s úgy vágtam reá, hogy egy hétig sántikált bele, s a felesége nem győzte eczetes-korpás borogatásokkal.

Szerkesztőmnek rendkívül megtetszett az én bátor fellépésem, s azonnal segédszerkesztőnek szerződöttetett.

Az volt aztán az ujság uraim, mindig tele volt szenzációs dolgokkal. Igaz, hogy elég időnk is volt riport-hajszára járni, mert hetenkint csak egyszer jelentünk meg.

Különbén egy párszor leczikkeztem tiszt uraimékat. Egy hét alatt három párbajom lett. S mind a négyben én vágtam meg az ellenfelet.

A szerkesztőség tagjai hangos kacagással fogadták a vidéki kollégának henczegő nyelvbötlését.

Jajjághy meg elanzágot volna akármeddig, de jött a főszerkesztő, ki keresztül menve a munkatársak termén, pazar fénynyel berendezett külön szobájába vonult.

A mi riporterünk rögtön utána ment. Bemutatta magát.

— Tessék helyet foglalni!

— Köszönöm. De hogy a dologra térjek én nyolcz esztendeje zsurnaliszta vagyok, s mint ilyen végtelenül megtisztelve érzém magamat, ha becses lapjánál dolgozhatnék. Mindenre használható vagyok. Irok verset, tárczát, vezércikket, szezoncikket, híreket, jól kezelem az ollót is. Tudok vivni akár egy vivő mester, löni pedig úgy, mint Tell Vilmos. Uzsom, tánczolo, korcsolyázom, tornászom, s iszom, mint a homok.

— Van valami írása?

— Hogyne? itt van a bizonyítványom, s ha úgy tetszik egy próbaszenzációt rögtönözök.

— Kiről, miről?

— Rogasóczy és neje viselt dolgai »Csaló ministeri hivatalnok« czimen.

— Kezdek érdeklődni a dolog iránt; beszélje el, mit tud a dologról?

— Tudom hogy megcsalta, tönkrejutatta az édes testvérét, s azon körülmény, hogy nagy lábon él 1200 forint évi fizetéséből, arra enged következtetni, hogy nem tisztességes uton szerzi a pénzt legalább is sikkaszt!

— Megkötjük a szerződést; maga az én emberem! — mondta Muki báró, kezét nyújtva a riporternek. Aztán karon fogta, s mint a lap új munkatársát mutatta be a többieknek.

Jajjághy leült egy üres asztalhoz, hogy megírja a cikket.

A főszerkesztőhöz ezalatt a kiadóhivatal igazgatója, Gelbhút lépett be s bizalmasan megveregette vállait.

— Baj van, báró úr!

— Ugyan mi?

A Kunoss — féle váltók sok kellemetlenséget okoznak nekünk. A gróf kifizette a százezer forintot, de uzsoráért és zsarolásért feljelentést tett ellenünk.

— Azaz csak maga ellen.

— Hát nem mindegy az?

Nem egészen, hanem azért mondjuk hogy mindegy. De hát Kunoss gróf ügyvédjét meglehet puhítani.

— Próbáltam, de kiutasított.

— Ugyan kicsoda az a megközelíthetetlen ember?

— Bélteky Dénes.

Mintha kigyó csipte volna meg úgy sziszent föl e név hallatára Horgassy báró.

— Megint ez áll utamba? Ez volt verseny társam, ez buktatott meg a képviselőválasztáson, s bárhol ér kellemetlenség mindig ettől ered.

— Gondoljon ki valamit a báró úr, mert ebből nagy baj lehet.

— Majd utána nézek a dolognak, legyen nyugodt.

Gelbhút lassan kicsoszogott, mintha kösvényes lett volna, azalatt fürge, tekintetével tetőtől talpig végignézte Jajjághit, ki egymás

után irta a kutyanyelveket. Amint Gelbhútot meglátta, felugrott.

— Mától fogva, szerződötve vagyok a laphoz, kérem a szerződést aláírni, s nekem száz forintot kiutalványozni.

— Jöjjön le a kiadóhivatalba.

Mikor Jajjaghy kiment, felütötte az egyik munkatárs a fejét.

— Nem rossz fiu lehet az új kolléga, csak borzasztóan hazudik. Ebben a tekintetben túlszárnyal bennünket.

Jajjaghy e pillanatban jött vissza, kezében szorongatva két ötvenest.

— Mit isznak a kolléga urak?

— Bort! — felelte a szakreferens.

— Tíz litert! — adta ki a rendeletet nagy hangon Jajjaghy a szolgának.

Csendesen el kezdtek iszogatni úgy, hogy egy óra múlva már a legvidámabb hangulat uralkodott a redakcióban.

A főszerkesztő úr ezalatt föl és alá járkált.

— Valjon mit is csináljak?

Béltekyt megvesztegetni nem lehet.

S mindennek most kell történnie, mikor delelőn vagyok.

Igazán minden összeesküdött ellenem. A Kunoss- fiu leleplezett atyja előtt, s bevallotta, hogy én bizgattam fel a váltóhamisításra, s én vezettem Gelbhúthoz, kitől az uzorapénzt kapta. Kápolnay szakított velem, mikor megtudta, hogy milyen szerepet játszottam Olgával. Gelbhút is ellenem fordul ha valahogyan ki nem segítem a hinárból . . .

Esti nyolcz óra volt, mikor elhagyta a szerkesztőséget. Egyenesen háza ment s a mit rég nem tett, beállított vacsorára.

Felesége és Kaposiné ugyancsak bámultak, mikor Muki báró betoppant, s rövid üdvözlés után helyet foglalt az asztalnál.

Ugy látom asszonyom, önt nagyon meglep- te, hogy ilyenkor jöttem haza. Hja! felcsaptam szerkesztőnek, erkölcsbirónak, s így nem szabad a könnyelmű életet folytatnom.

Az inas terítéket hozott, s Muki báró falatozni kezdett, s közben folyton beszélt.

Nejc meg Kaposiné egy szót sem szoltak.

Kaposiné tapintatos asszony léte, gondolta hogy a bárónak korai hazajövele azt jelenti, hogy beszélni akar a feleségével, s ezért hamar felkelt az asztaltól, s vissza vonult.

Alig hogy eltávozott, a báró feleségéhez fordult.

— Asszonyom! egy kérésem volna. Meghallgat?

A báróné szótlanul bolintott fejével.

— Rendkívül súlyos helyzetbe jutottam az utóbbi időben, egészen őszinte akarok lenni.

A mult hónapban meg voltam szorulva pénz dolgában, s egy uzoráshoz fordultam, valami Gelbhút nevű pénzágenshez, ki váltóra adott nekem annyi pénzt, hogy lapot indithassak. Ezt az embert most törvény elé állítják, egy piszkos ügyért, s kér, hogy én segítsek rajta. Kezében vagyok ez embernek. Az ügyvéd, ki feljelentést tette, a keresetet visszavonja, ha ön csak egy szót is szól neki.

— Ki az az ügyvéd? — kérdezte a báróné akaratlanul.

— Bélteky Dénes?

A báróné elsápadt, de azért szilárd hangon szólott.

— Bélteky független ember, az nem hagyja magát befolyásolni, ha ő tette a feljelentést, úgy azt semmi szín alatt sem fogja visszavonni.

— Tehát nem teszi meg?

— Nem.

— Gondolja meg, hogy mily nagy kárára lehet önnek is, ha a férjének neve ilyen összefüggésbe hozatik.

A báróné távozni készült.

— Gondolja meg! — kiáltotta távozó neje után, de az vissza se fordult . . .

Horgassy egy darabig gondolkodott, s aztán hirtelen felkiáltott, úgy, hogy az inas beszaladt.

— Ejha borban van a vigasztalás. István hozzon bort.

— Szolgálatára!

— Hozzon pezsgőt.

Az inas néhány perc múlva vissza tért a pezsgővel.

— Jól, van. Méhet.

Ivott. Mármoros akart lenni, hogy elfelejtse kétségbeesítő helyzetét.

Egymás után üritgette a poharakat, s aztán szivarra gyujtva, az illatos füst szállingózását nézve elgondolkodott.

Később felállt az asztaltól ittas volt ugyan, de mégsem annyira, hogy ne tudta volna, hogy mit cselekszik.

— Egy szerelemi kalandot kell rögtönözni, hogy az estét méltóképp befejezhessem!

Előre lépkedett a folyosón. Többször megállt, hogy magát tájékozza.

— Ez lesz a komorna szobája! Előre, Ámor nevében!

Megnyomta a kilincset, s az ajtó kinyílt. Zajtalanul lépett a szobába, s maga után bezárta az ajtót. Odasompolygott az ágy elé s egy ideig szótlanul nézte az alvó szép asszonyt, s hallgatta nyugodt lélekzését.

Megérintette a hófehér válakat, hogy az alvót felköltse . . .

Kaposiné ijedten rezzent fel álmából, s mikor egy férfit látott maga előtt, halkan felsikoltott.

XX.

Rogasóczy én neje folytatták a pazarlást. Az árva pénze hamar elfogyott, s megint a régi módhoz folyamodtak, s nyakra — főre csinálták az adósságot.

Még egy év se telt el, mióta Kaposynét kiforgatták vagyunkájából, s már is rosszabb helyzetben voltak, mint azelőtt. A bankok és a kereskedők megvonták a hitelt.

De pénz kellett s a felesége addig beszélt, addig kért, sirt és fenyegetődött, míg a férje újra a hivatalos pénzekhez nyult.

Sok ezerforintra rugott már a sikkasztott összeg, midőn az »Ébredés« leleplezte.

A leleplezés óriási szenzációt csinált. Mindenki ismerte a szép osztoly-főnöknét, s annak pazar életmódját.

Rogasóczy éppen a hivatalba ment, midőn egyik hivataltársa hozzá lépett az utcán, s tetőtől talpig végignézte őt.

— Mit akar? — kérdezte meglepetve, s kezét nyújtotta neki.

— Tegye zsebre kezét, s ne nyujtsa becsületes embernek.

— Sértegetni akar?

— Magát nem lehet megsérteni. De ha szabad kérdeznem, olvasta-e az úr az »Ébredés« mai számát? Nagyon érdekes sikkasztásról cikkeznek benne egy újságíró!

Rogasóczyval szédült a világ.

— Külömben itt az ujság. Fogja és olvassa. Ezzel a faképnél hagyta.

Izgottan futotta végig az ujságot, azután bérkocsiba ugrott, és haza hajtatott.

Képzhetni milyen heves jelenet folyt le, a férj és nő között. S e jelenetek ismédlőttek.

Természetesen a nő meg nem tagadhatta természetét. Még ő háritotta vissza a vádakát férjére. S gunyos cirizmussal adta tudtára, hogy meg él ő amugyis.

A férj úgy kijött a sodrából, hogy tettelegességekre is vetemedett.

De ne előzzük meg a dolgok folyását . . .

XXI.

Történetünk minden részletében végkifej- lődést ér.

*

Kápolnay ismét haza érkezett. Valóságos lelki undorral volt tele. Most jobban, mint valaha, vágyott a legtisztább idill után.

Fölkereste Kaposynét, de mint tudjuk csak a nyomát találta meg. Az öreg cseléd sirva beszélte el neki a megtörtént szomorú eseményeket . . .

Kápolnay ekkor titkára által visszavásároltatta a kis birtokot. S maga kereste az el- lőtt ideált! . . .

*

Horgasynak vakmerő éjjeli betörője Kaposynénak szobájába, csordultig megtöltötte a keserűség poharát, neje. Ez most már teljesen szabadkezett Béltekynek, hogy megszabadítsa tőle.

Bélteky kétszeres erélylyel használta ezt az engedélyt, mert hiszen ez mintegy felhatalmazás volt rá nézve, hogy ő megkereshesse a maga boldogságát . . .

*

Gelbhuték és társaik csúnyán belekerültek a hinárba. Természetesen Gelbhút mindent Horgasyra iparkodott rákenni.

Az igazság szolgáltatás kezeserőnyen kez- dett működni . . .

*

Kápolnay Horgasynak Kaposyné ellen elkö- vetett merénylete után reájött az utóbbinak tartózkodási helyére.

Rögtön védő, illetőleg boszulló lovagul lé- pett föl s párbajra hívta ki a bárót.

De a párbajra nem került reá a sor, mert azon a napon, mikor meg kellett volna törté- nie, a bárót már le akarták tartóztatni.

A báró ennek elejét vette azzal, hogy öngyilkosságot követett el . . .

*

Rogasóczyt hasonlóképen utolérte a ne- mezis.

A vizsgálat megejtetett, a büntény megál- lapított.

De az igazságszolgáltatás rajta sen nem tudott már elégtételt venni, mert a letartó- ztatás pillanatában megőrült . . .

*

Kápolnay és Bélteky, a legboldogabb em- berekké lettek a világon! . . .

*

Jajjaghy úr, az élelmes riporter, valóságos arany időket élt. Minduntalan nagy szenzáci- ókban dolgozhatott.

Gelbhuték bukása után a lap roncsait összedte, s tulajdonos szerkesztő lett.

Hozzáillő tulajdonságod vannak, nem kell félned, hogy ne boldoguljon! — — —

TÁVIRATOK.

A rozsnyói püspöki szék.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.) A rozsnyói püspöki széket a jövő év első negyedében be fogják tölteni. Wlassics kultuszminiszternek már meg van a jelöltje, Ivánkovicz miniszteri tanácsos személyében, a ki teljes rendben és dusszadagon veheti át a rozsnyói püspökséget, melynek a budapesti Tömörö-család visszaadta a néhai Shopper püspöktől öröklött vagyont.

Apponyi-Bánffy.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. távirata.) A szabadelvű-pártban megtörtént az ujévi üd- vözetek összeegyvetése. Berzevicz közölte a miniszterelnökkel elmondandó beszédét, br. Bánffy Dezső miniszterelnök pedig kollégáinak hozzájárulásával szövegezte ujévi beszédét. Hire jár, hogy meg lepetés lesz a beszéd, mert az a legridegebb formában visszautasítja gr. Ap- ponyi béke ajánlatát s a szabadelvűpártot újabb választási és egyéb erőszakoskodásokra izgatja.

Az új főkapitány.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.) Rud- nay Béla hontmegyei főispán főkapitányi kine- vezése befejezett tény. A kinevezést a hivatalos lap holnapi száma publikálja.

Iparosok a vám közösség ellen.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. táv.) A szegedi ipartestület izgató hangon tartott át- iratban szólítja fel az ipartestületeket, hogy tömörüljenek a közös vámterület ellen.

Orosz mozgósítás.

Krakó, decz. 30. (Saját tud. táv.) A »Dzi- ennik Granni« jelentése szerint az orosz csb- patokat az osztrák-magyar határon egy a lub- lini helytartóságból érkező kozákhadosztályal erősítik.

Az udvarnagy eskütétele.

Bécs, decz. 30. (Saját tud. táv.) Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagy ma dél- előtti tette le e minőségében ő felsége kezébe az esküt. Az eskütételnél Hohenlohe herceg főudvarmester képviselőjében Lichtenstein her- czeg főlovászmester, továbbá Goluchovszky gróf külügyminiszter, Trantmansdorf herczeg főkamrás és Bánffy báró miniszterelnök járt közbe. Az eskü szövegét Schultes lovag mi- niszteri titkár olvasta fel.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. táv.) Az udvarnagy eskütételének formalitásai politikai körökben visszatetszést keltettek. — Kitűnik ugyanis abból a procedurából, melyek között gr. Apponyi az esküt letette, hogy ennek az udvari méltóságoknak semmi külön magyar jellege nincs, hanem a beillesztett organuma a bécsi udvartartásnak. Hogy a magyar miniszterelnök miért volt jelen ennél a funkcionál, az mélységes talány.

Uj közegészségi törvény.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. táv.) A belügyminiszter, mint a Közegészségügyi Kalauz értesül, közelebb a közveszélyes fertőző betegségek terjedésének meggátlása tárgyában törvényjavaslatot fog a képviselőház elé terjeszteni.

Kicsérült főispánok.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.) Rudnay Béla Nógrádmegye főispánjának Budapest főkapitányává történt kinevezése folytán Nógrádmegye főispánjává Rozzner Ervin báró máramarosi főispánt nevezte ki. Horváth Béla, akit saját hazája Hont vármegye nem akarta fogadni, Liptó főispánja lesz, míg az eddigi főispánt Kürthy Lajost Hont vármegyébe fogják áthelyezni. A máramarosi főispáni szék pedig ismét üres — egykormányparti képviselő számára.

A királyné a Rivierán.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.) Nizzából táviratozzák: Erzsébet királyné számára, a ki a legjobb egészségnek örvend, karácsony napján, a mely a felséges asszony születés napja is, több láda és kosár ajándék érkezett Bécsből és Münchenből. A karácsonyestét a királyné nővérével Drani grófnővel lakosztályában töltötte, míg a szálloda előcsarnokában pompásan és izlésesen díszített karácsonyfa volt fölállítva.

Az ifju csehek akeziója.

Prága, decz. 30. (Saját tud. táv.) A tartománygyűlés mai ülésében kijelentette Herold dr, hogy az ifju-csehek Thum gróffal, szemben a ki a cseh királyságból rendőrkerületet akart csinálni és a ki a csehekkel szemben mindig durva volt, viselkedésük nem fog változni, a vele szemben táplált véleményüket a helytartó minapi beszéde egyáltalán nem változtatta meg.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-38 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalvától 6-10, 9-14	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Közgazdaság.

Az év végén.

„Egy esztendő ismét elszállott szárnyain a gyors időnek és én fáradt vándorként állok partjain a jövőnek s kétség és remény között szemem hozzád emelem Istenem!”

Valamint a legkisebb esermely s a leghatalmasabb folyam örök természeti törvények szerint a t e n g e r e k b e, azonképen az idő is feltartóztathatlanul rohan az örökkévalóság oceánjába. Míg azonban a tengerekből vissza-visszatérnek a párák azon forrásokhoz, melyek a folyókat táplálják, addig az idő gyors futtából sohasem tér többé vissza s örökre eltávozik szemünk elől, nyomokat hagyva mégis maga után az emberiség okulására s javulására. Ilyen nevezetesebb pontokat jelöl ki nekünk a história és a természettudomány. Ezen momentumok készítették mindenha az embert arra,

hogy habár az idő semmit sem zavarva a természetben, gyors szárnyakon tova röppen, azt bizonyos eseményekhez hozzákötöni jónak látta.

Foglalkozunk kissé ez alkalommal azon rövid időszakokkal, melyet évnek nevezünk. Csak egy nap választ el a keresztény számítás szerinti 1895. év végétől.

Ez az időszak legalkalmasabb minden — morális alapon álló embernek arra, hogy magába szállva visszapillantson a múlt évi jó és rossz cselekedeteire s lelkiismeretével leszámlon. Itt első kérdés az, megadtuk-e Istennek, a mi Istené, — embernek, ami emberé? Ez erkölcsi vonatkozása a kérdésnek. A kérdés további fejtegetése az anyagiakra vonatkozik, a mennyiben minden családnak alapja a jól rendezett megélhetési viszonyok.

Eltekintve a társadalom többi számos osztályoktól s szem előtt tartva itt különösen pályatársaimat, ezekhez kívánok az új év alkalmából néhány igénytelen sort intézni.

Tudjuk mindnyájan, mily sanyaru helyzetbe jutott manapság a gazda, tartunk tőle, hogy a lejtőn még mélyebbre is süllyedhetünk. E kétségbeesítő viszonyok nyomása daczára nem szándékunk az okokat regisztrálni, melyek ezen szomorú állapotokat előidézték. rámutattunk azokra már több ízben. Rekriminációkkal sem óhajtjuk a keserűséget nevelni és terjeszteni, — hiszen jogos vádakkal ugy sem érünk célzt, mert ugy hiszem, azzal mindenki tisztában van, hogy süket füleknek hiába beszélünk s kormányunk bizony a gazdák és kisiparosok jóvoltáért nem nagy kedvet mutat a nagy tőkének hátat fordítani. Ha pedig különösen az államfentartó nagy gazdaosztály semmiféle támogatásra nem számíthat felülről, nem e természetes folyományként az az elv int felénk: segits magadon, az Isten is megsegít?

Az a kérdés mikép segítsen a gazda önjerejéből állapotán? azt gondolhatná valaki, hogy ez országos szövetkezetek által könnyen elérhető volna. Nem kellene hozzá egyéb, mint represszáliákat alkalmazni s kartellekre lépni az összes nyers termények árainak megállapítása végett.

Száz és egy ok létezik, mely ezt az eszmét az utopisztikus álmok aczélsziklájához láncsolja. Hol van az a lángész, mely a röghöz tapadt, folytonos nyomorral küzdő millió egyént egyesíteni tudná? Hol az a szegény gazda, a ki képes volna a nagy tőkét kibőjtölni?

Pium desiderium!

Más módokhoz kell tehát folyamodni, melyekkel az óhajtott célzt, ha nem is elérni, de legalább megközelíteni lehetne. S itt első sorba helyezem a gazdasági ismeretek elsajátításának flagrans szükségét. Látjuk, hogy az elegendő mechanikai ismeretekkel bíró kisiparos szemben a sokkal olesóbban dolgozó nagyiparral ma is boldogul, — látjuk, hogy más tudományos szakmákban is azé a győzelem, a ki több tudással rendelkezik; s ha ez így van, min egyáltalában kételkedni nem lehet, a gazda volna csak az, aki bővebb ismereteit ne tudná saját működési terén érvényesíteni?

Az értelmén, s hangsúlyozom, a szorgalom kívül legtöbbet lendíthet a gazda sorsán okos takarékoság által. Ez alatt pedig nemcsak személyi kiadásainak megszorítását értem, hanem általában összes kiadásainak redukezióját is. Mily tág tér nyílik itt előtte?

Soroljuk fel itt a főbb tárgyakat.

A ki trágyáját helyesen gondozza, illékony táprészait lehetőleg megköti, a trágyalét szét nem folytatja s minden gazdaságban bőven találtató hulladékokkal szaporítja.

A ki gazdasági munkáit okszerűen beosztja s mindent a maga idejében végez.

A ki a régi három nyomásos rendszert elhagyva a váltó gazdaságra áttért s ebben méltó helyet enged a hüvelyeseknek s hereféléknek.

A ki házi állatait jól, de nem túlságosan táplálja, tehát a takarmányt nem pocsékolja.

A ki bevételeit s kiadásait pontosan jegyezgeti s ezeket az év végén felülvizsgálja s tanulmányozza, hogy egyes gazdasági ágainak jövedelmezőségét tisztán lássa s az esetleg itt-ott mutatkozó felesleges kiadásokból jövőre okulást merítsen.

A ki szerszámaint és eszközeit rendben tartja, a vasat rozsdásodástól, a fát nedvességtől óvja.

A ki épületeit el nem hanyagolja s a nagyobb rongálásokat be nem várva, a kisebb hibákat rögtön kitatarozza, — csak az érdemli meg igazán a takarékos gazda nevet.

Vannak még ezenkívül számtalan apróbb dolgok a gazdaságban, melyek e sorok keretén kívül esnek, de mindamellett takarékosági szempontból szintén egész figyelmünket igényelik és sok fillérünket megkímélhetnek.

Ilyen elmékedéseknek szenteljen minden gazda pár órát az évfordulónál s vonja le belőle a tanulságot.

Senkitől segílyt nem várva legyen jel-szavunk:

ora et labora!

Boldogabb jövő virradjon a magyar gazdára!

Nagyvárad, 1895. december 30.

Rimler Pál.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. december 30 án.

Magyar aranyjárdék 4%	121 25
Magyar koronajárdék	99 75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123 75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98 50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	151 50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	140.—
Oszták járdék papírban	99 25
Oszták járdék ezüstben	99 25
Oszták járdék aranyban	121 25
Oszták korona járdék	99 75
1860. osztr. államsorsjegyek	145.—
Oszták-magyar bankrészevény	970.—
Magyar hitelbank részevény	383 50
Oszták hitelintézet részevény	345.—
Oszták-magyar államvasuti részevény	343 50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	961.—
Német birodalmi márka	59 30
London vista	121 20
Paris vista	48 05
20 márkás arany	11 87

Szerkesztői üzenet.

Midőn a »Tiszántul« főszerkesztői tisztének megtartásával, a lap felelős szerkesztésétől s illetőleg technikai vezetésétől visszalépek, legkedvesebb kötelességemnek tartom, hogy igen tisztelt és kedves munkatársaimnak, kik a gyakran nehéz munkában, anynyi buzgalommal és áldozatkészséggel, s anynyi hűséggel és szeretettel támogattak, legmélyebb, legőszintébb hálámnak ez uton is kifejezést adjak.

Nagyváradon, 1895. évi december 31.

Dr. Persz Adolf,

a »Tiszántul« főszerkesztője.

Eladó varró gép.

Egy új varrógép eladó *kisfürdő-
utca 480. sz.*

334 1—1

Árleszállítás.

Valódi amerikai salon petroleum árát

18 krajczárra

leszállítottam.

A rendelmenyek kívánatra a házhoz szállítatnak.

Tisztelettel

JANKY ANTAL,

petroleum és lámparaktára
a kis-hídnál.

328 10—10

A SZŐLŐMŰVELÉS

végveszélyben van.

Valamikor a régi jó időkben elég volt kikészíteni a metsző ollót, meg a kapát s megindult a munka, úgy apáinktól, öregapáinktól tanultuk. Ma ez nem elég.

a peronospora, a phylloxera, és sok más szőlőbetegséggel
való küzdelem tudományá tette a szőlőművelést.

A ki nem tanul, az nem ért hozzá. — A ki nem ért hozzá, az nem szüretel.

— **Tanulni pedig csak olvasással lehet.** —

Az amerikai szőlők, a homoki szőlők műveléséhez nem ért a régi szőlőműves,
de megtanítja reá a

„BORÁSZATI LAPOK”

mely már 27 éve jelen meg minden vasárnap.

Az ország első szaktekintélyei, a legelőkelőbb szőlőtermelők és borászok írják meg benne, mit hogyan kell tenni, hogy jövedelem legyen ezentul is a szőlőművelés. Ha valaha, úgy ma van arra szükség, hogy a szőlőművelés nagy érdekének egy erélyes

minden hatalomtól független

képviselője legyen. Ez a

„BORÁSZATI LAPOK”

Szerkeszti és kiadja: BAROSS KÁROLY.

— Tartalma gazdag, kiállítása fényes, előfizetési ára mégis olcsó! —

Ha csak egy kézfogást tanul belőle a legkisebb szőlőtermelő, vagy egy kérdésre kap csak választ benne, busásan van fedezve előfizetési ára.

Azért olvassa, pártolja, terjessze, ajánlja, szeresse minden szőlőtermelő a

„BORÁSZATI LAPOK”-at.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: minden vasárnap megjelenő gazdag tartalmával

Egész évre 5 forint. — Félévre 2 forint 50 kr. — Negyedévre 1 forint 25 kr.

Ez kikerül a legszegényebb termelő erszényéből.

Az előfizetők ingyen kapják a „BORÁSZATI LAPOK”

egyezer koronás pályadíjjal jutalmazott jubilaris művet.

Előfizetési pénzek postautalványon a „BORÁSZATI LAPOK” kiadóhivatalába, Budapesti
(Köztelek) küldendők.

Olvasmányul az ünnepekre

tessék

!ingyen! mutatványszámot kérni!

Mit akar a „Borászati Lapok“?

Azt akarja, hogy a magyar szőlőtermelés virágozzon, emelkedjék régi fokára.

Azt akarja, a nagy- és középbirtokosok mellett, a kinek érdekéért szintén mindent elkövet, legyenek képesek szőlőiket fentartani a kistermelők is.

A nagy birtoknál a szőlő csak mellékjövedelem, a kisbirtokosoknál azonban kenyér. — Elpusztult jövedelmeivel pusztul kis termelő családja is, s az eddig hasznos szőlőkaró, koldusbotta válik a kezében, mely nem ritkán kivetzi ebből a hazából, Amerikába, idegen országba. Ezért:

Azt akarja a „BORÁSZATI LAPOK“, hogy a szőlők ujratelepítésénél első sorban a kistermelők érdekei elégtessenek ki. Álljon a kis ember rendelkezésére olcsón vé szénkéneg, ojtógaly stb.

Azt akarja, hogy az elpusztult szőlők hitelképesek legyenek. Ha van az államnak sok milliónyi pénze, a mit a budapesti bankoknak oly czéltől ad kölcsön, hogy azok a kereskedelem és iparnak jöjjenek segítségükre, legyenek bankok, a melyek a szőlők felújítására adnak olcsó kamatra előlegeket. Ha kaphat hitelt az állam pénzének segítségével a kereskedő, a gyáros négyes kamatra, kapjon a pusztuló szőlőtermelő is.

Azt akarja, hogy a szőlők új mivvelési módjait minden szőlőtermelő könnyen, a saját otthonába megtanulhassa. — Ezért követeli, hogy az állam szaporítsa a borászati és szőlőszeti felügyelőket, azokat díjazza jól, hogy azok ne csak néhány órára jöjjenek a községbe, hanem legyen idejük meg szakértelmük is, apróra megmutatni mindent, hogy az új szőlőmivvelésnél, legyen az az amerikai fajokkal, vagy a futó homokon való, tudja a szőlőtermelő magát mihez tartani. — Allitson az állam jó vinczellériskolákat, az innét kikerülő ifjakat vigye vissza mindeniket a falujába, hogy odahaza jó példával járasson elő a szőlők ujjaalakításánál. Terjessze az olcsó és jó könyveket s füzeteket a szőlőmivvelők között.

Azt akarja, hogy a szőlők felújításához az állam is járuljon nagyobb adókedvezményekkel és a szőlődezmaválságok elengedésével. — Ha elpusztul a szőlő ugyanis elvesz az adó, jöjjön tehát inkább előre segítségére a szorongatott termelőknek.

Azt akarja, hogy minden szőlőtermelő megtalálja a „BORÁSZATI LAPOK“-ban is azt, amit akar. — Azért közöl a „BORÁSZATI LAPOK“ sok jeles férfutól, gyakorlati és tudományos értékű cikkeket. — Az elsőket a kis szőlőtermelőknek, hogy megértsék belőlük a mindennapi tudnivalót, a másodikokat a tanultabb urirendnek, hogy tudjon tovább kutatni, kísérletezni ama oly nehéz szőlőmivvelés terén. Ami a „BORÁSZATI LAPOK“-ban le van írva, az legtöbbször le is van rajzolva. — Úgyes szakértő rajzolóképekben is bemutatják, hogy mindenki megértse a szőlőmivvelést.

Azt akarja, hogy a drága szőlőmivvelés értékes terménye a bor is jól kezeltesse. Ezért fordít nagy figyelmet a helyes pincze-kezelésre. Leírja a borokkal való bánásmódot, ismerteti új eszközöket, gépeket, a pincze és présház köréből.

Azt akarja, hogy a „BORÁSZATI LAPOK“-ban legyen egy igazi, hűmegbízható tanácsadója a bortermelő közönségnek. — Ezért

válaszol a „Borászati Lapok“

minden hozzá intézett szakbeli kérdésre. Aki tehát akár az amerikai, európai, homoki vagy megyei szőlőmivvelés akármelyik részében, vagy a borkezelés közül bármit tudni akar, vagy szüksége van akárminő felvilágosításra, az forduljon vagy levelező lapon, vagy levélben a „BORÁSZATI LAPOK“ szerkesztőségéhez, az a választ díjtalanul adja meg a lap »Kérdések és Feleletek« rovatában.

Hogy pedig a szőlőtermelésen állandóan segítve legyen,

Azt akarja, hogy a szőlők felújítása ne csupán az állam ingyenes ajándékaiból történjen.

Amnyi pénze úgy sem leket ennek az országnak, hogy minden elpusztult szőlőtermelőnek mindent ingyen adjon. De igenis

annyi van, hogy szervezni tudja a termelők összességét, hogy a sok kis ember összeállva, erőssé legyen és végre bírja a nagy munkát hajtani.

Ezért sürgeti a szőlőszeti adminisztratív rendezését, a hegyközségek alakítását, amit a mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló törvény igen szépen előír.

Alakítsanak a termelők mindenütt hegyközségeket, közösen csináljanak anyatelepeket: védekezzenek a filokszera és a peronospora ellen; tartsanak tanult vinczelléreket, akiknek utbaigazításával az egész hegy ujon telepíthető. Azért ad bárkinek utmutatást hegyközség alakítására. A hegyközség lehet csak, mert szentesített örvényen alapul az a szervezet, amelynek útján a legszegényeb szőlőtermelő is olcsó hitelhez juthat.

Azt akarja, hogy azokról a hegyvidékekről, ahol a köv... sziklás talajon többé semmi áron nem lehet szőlőt művelni, a kol...sbotra utott szőlőtermelők telepíttessenek olyan vidékre, a homokokra, a hol olytathatják apáik mesterségét. A telepítést azonban ne magánok, vállalkozók csinálják, akik cselédekké változtatják át az eddig független szőlőtermelőt, hanem állitasson fel az állam olyan intézményeket, amelyek segítségével a telepes a jövőben is független maradjon rögtön tulajdonba, vagy több évtizedre olcsó bérbe kapja kis földcsékjét, s a vételár és bér fejében fizeti a mérsékelt járadékot.

Az állam itt sem adhat pénzt annyit, hogy minden telepen, kifizethesse vele a vett föld árát, de létesíthet intézeteket, amelyek kölcsön adnak előnyös évi járadékfizetésre.

Azt akarja, hogy a szőlőtermékek jól legyenek értékesíthetők. Ezért nagy súlyt helyez egy szolid borkereskedelem fejlesztésére Magyarországon.

De kívánja, hogy létesüljenek bor- és szőlőértékesítési szövetkezetek, sőt a hegyközségek alakuljanak úgy, hogy a kistermelők borszőlőjét közösen adják el, nehogy keserves munka eredményein a lelketlen közvetítők uzsoráskodhassanak.

És ebben a tekintetben a „BORÁSZATI LAPOK“ közvetlenül is segít olvasóinak.

Akinek eladó szőlővesszője, szőlője, bora van, vagy ilyent venni akar, annak ezt az szándékát igen csekély díjért teszi közzé a lap hirdetései között. Sokra megy már, igen sokra azoknak a magyar szőlőtermelőknek a száma, akik a „BORÁSZATI LAPOK“ olcsó hirdetésél révén igen szépen pénzelték be, vagy fedezték szükségletüket a drága közvetítés elkerülésével.

Azt akarja, hogy a magyar jó bornak idehaza, de meg az osztrák tartományokban sem, (hiszen azért van a közös vámterületünk) ne csináljon versenyt az idegen löre. Ezért követeli, hogy amint lejár a kereskedelmi szerződés Olaszországgal, emeltessék fel a bor behozatali vámjá. Nehogy a betóduló olasz borok megöljék a magyar termelőt.

Ameddig pedig a mostani rossz vámszerződés tart ellenőrizze szigoruan az állam az olasz határt, nehogy azon az olcsó vámtétel mellett, francia spanyolországi borok is mint az már megtörtént csempésztesse be hazánkba.

Azt akarja, hogy a magyar bornak idegen földön is meglegyen a becsülete. Ami idehaza el nem fogy az menjen külföldre. Ezért sürgeti azokat az intézkedéseket, amelyek a külföldi fogyasztót biztosítják a magyar borok hamisítása ellen.

Követeli, hogy a kormány hiteles ellenőrzése mellett állitassanak fel idegen országokban borraktárok, amelyek a termelők borait a maguk hamisítatlan minőségben adják a külföldi fogyasztónak.

Azt akarja, hogy a hamis borgyártás ne csak a papiroson legyen eltiltva, de igazán is megszűnjön Magyarországon. Jó törvényünk van a mesterséges borok eltiltásáról, csak végre kell hajtani, szigoruan ellenőrizni.

Ez ma nem történik és a csinált bor épp úgy öli a szőlősgazdát falusi koreszmától kezdve a főváros legfényesebb vendéglőjéig, mint annak előtte.

Azt akarja végül a „BORÁSZATI LAPOK“, hogy abban a munkájában, amelyet a szőlőtermelésért folytat, amelyben független kormánytól, hatalomtól, támogassa a magyar bortermelő közönség.

Ez a „Borászati Lapok“ programja!

F e l h í v á s.

Az égetett szeszes folyadékoknak (pálinkának) kimérésével és kis mértékben való elárúsításával foglalkozó felek által Nagyvárad város területén

**1896. évi január hó 1-ső napjától,
ugyanazon év
december hó 31-ik napjáig**

kimérendő, illetve elárúsítandó szeszes italok után fizetendő italmérési adónak általán utján, vagy az adótételek szerint való beszédésének módjai között az 1888. évi XXXV. t.-cz. 31. §-ában megengedett szabad választást az adóköteles felekkel megejtendő egyezkedési tárgyalás eredményétől kívánván függővé tenni, felhívtnak mindazok, kik adójukat egyezményileg megállapítandó általánösszegben, vagy az adótételek szerint a beszédett cikkekről esetről-esetre teendő külön bejelentés alapján kívánják fizetni, hogy ez iránt alulirottak (Nagyteleki-utca 407. sz. a.) Deutsch Hermann ur házában, a Nagyvárad takarékpénztár mellett levő irodájában **1895. évi december 31-ik napjáig**, szóval vagy írásban nyilatkozzanak, mert különben irányukban az adótételek szerint, havonkint eszközendő leszámolások alapján való adóztatás módja, vagy esetleg az italmérési adónak, kivető bizottság utján leendő megállapítása fog alkalmazásba vétetni.

Egyezés létre jötte esetében, az évi adó általán összegére nézve az egyezmény határozmányai lesznek mérvadók, s az egyezmé-

nyileg megállapított havi előleges részletekben fizetendő le.

Az adótételek szerint az 1896. év folyamata alatt beszerzendő cikkekről szóval vagy írásban esetről-esetre teendő bejelentés alapján való adózás esetében, ha az adóköteles fél ezt a megadóztatási módot veszi igénybe, köteles fél az adóztatás kezdetekor, vagyis **1896. év január 1-ső napján** meglévő készleteit **24 óra alatt**, a később beszerzett cikkeket pedig az 1888. évi XXXV. t.-cz. 32 §-ának 4-ik bekezdésének (a törvény végrehajtása iránt 1889. évi 33.450. p. ü. min. szám alatt kiadott utasítás 120. §-ának második bekezdésében meghatározott határidőkben bejelenteni és az adót legkésőbbben 3 nap alatt lefizetni.

A bejelentési kötelezettség elmulasztása vagy a készletek eltitkolása esetében a törvény 61. és 62. §-ai értelmében a megrövidített vagy a megrövidítés veszélyének kitett adó 10-szeres összegétől annak 20-szoros összegéig terjedhető pénzbüntetésnek s esetleg a kimérésre illetve kis mértékben való eladásra szóló engedély elvonásának van helye.

Az adótételek szerint havonkint eszközendő leszámolás alapján való adózás esetében kötelesek az adózó felek az általuk beszerzett, termelt vagy termesztett cikkekről árujegyzéket vezetni, ebbe az adóztatás kezdetekor meglévő készleteiket nemük, mennyiségük és minőségük szerint legkésőbbben 24 óra alatt első tételként felvenni, a később beszerzendő cikkeket pedig esetről-esetre, az 1888. évi XXXV. t.-cz. 32. §-ának 4-ik bekezdésében (a végrehajtási utasítás 119. §-ának a) pontjában kitűzött határidők alatt bejelenteni és ezeket is beraktározásuk alkalmával ugyanazon árujegyzékbe folytatólagoosan bevezetni.

E kötelezettségek elmulasztása az 1888. évi XXXV. t.-cz. 61. és 62. §-ai szerint

**5 frttól 50 frtig, esetleg az adó 10-szeres összegétől annak
20-szoros összegéig**

terjedhető pénzbüntetést és ezenkívül esetleg a kimérésre, illetve a kismértékben való eladásra szóló engedély elvonását vonja maga után.

Az adó alóli kivétel igénybevétele esetében az idézett törvény 33. §-ának és az annak végrehajtása iránt kiadott utasítás 119. §-ának rendelkezései pontosan szem előtt tartandók.

A havonkint eszközendő leszámolások napjairól az illető adóköteles felek külön nyerneket értesítést.

Kelt Nagyváradon, 1895. december hó 28-án.

A havi leszámolás szerint járó adó a megállapítást követő 3 nap alatt fizetendő le.

A kivető illetve felszólamlási bizottság utján megállapított évi adó általánynak az a része, mely az adószedési jogosultság kezdetétől, a megállapítás hónapjának végeig terjedő időre esik, a megállapítás jogerőre emelkedésétől számított 8 nap alatt, az általánynok többi része pedig havi előleges részletekben fizetendő le.

335 1-1

A nagyváradai pálinka-regále bérlőség.

A bejelentési nyomtatványok az irodában beszerezhetők.